

Evropský týden mobility

16. – 22. září

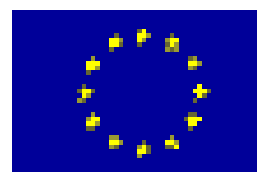
Evropská příručka pro orgány místní samosprávy

Rady a užitečné informace k organizaci projektu

EVROPSKÝ TÝDEN MOBILITY

s ústředním tématem

BEZPEČNÉ ULICE PRO DĚTI

Autoři příručky děkují Evropské radě pro bezpečnost dopravy, že jim poskytla mnoho dobrých rad a nápadů, zaměřených na Evropský týden mobility 2004 s ústředním tématem: BEZPEČNÉ ULICE PRO DĚTI.

Výběrem tématu: BEZPEČNÉ ULICE PRO DĚTI chce Evropský týden mobility napomoci ke snížení počtu možných příštích obětí dopravních nehod (do roku 2010 o 20 000 osob) a k podpoře Evropské charty bezpečnosti silničního provozu.

Úvod	4
Cíle iniciativy	
Plánování a příprava akce	7
Rámcová organizace	
Organizace na místní úrovni	
Hlavní téma roku 2004 : Bezpečné ulice pro děti	9
Bezpečnost a nezávislá mobilita dětí	9
Spolupráce	10
Vzdělávání a osvěta	11
Kampaně / zvyšování povědomí o bezpečnosti dětí	11
Organizace bezpečných cest do školy	12
Infrastruktura	12
Jednotný přístup	12
Aktivity pro sedm dní, které budou věnovány udržitelným způsobům dopravy	13
Veřejná doprava	13
Jízda na kole	18
Ulice pro život (pěší chůze)	20
Zelené stezky	22
Zodpovědná jízda autem	24
Řízení mobility	26
Mobilita a zdraví	27
Volný čas a nakupování	28
„Ve městě bez svého auta“ 22. září	30
Oblasti bez aut	
Alternativní způsoby dopravy	31
Parkoviště	32
Posouzení iniciativy	33
Trvalá opatření pro udržitelnou městskou dopravu	35
Informace a komunikace	37
Informační a komunikační nástroje na evropské a národní úrovni	
Informace na místní úrovni	
Interní komunikace	
Příloha 1: Projektová skupina	39
Příloha 2: Užitečné kontakty a odkazy	40
Příloha 3: Evropští a mezinárodní partneři	41
Příloha 4: Kontakty v České republice	43

ÚVODEM

Cílem této příručky je poskytnout užitečné informace a rady úřadům místní samosprávy, které se účastní iniciativy „Evropský týden mobility“. Podkladem pro příručku jsou zkušenosti evropských měst, která organizovala první Evropský týden mobility v roce 2002 a 2003 a dny „Ve městě bez auta!“ v letech 1998 až 2003, předpisy stanovené Evropskou chartou a doporučení, která poskytli evropští i mezinárodní partneři iniciativy Evropský týden mobility.

Při organizování Evropského týdne mobility by k těmto pokynům měly místní úřady přihlídnout, jednotlivé požadavky však mohou přizpůsobit místním potřebám a možnostem. Uchazeči o účast v projektu Evropský týden mobility musí splnit požadavky týkající se praktické organizace tematických akcí i použití komunikačních nástrojů. Další aspekty nejsou povinné a je zcela v kompetenci úřadů, jaká řešení na místní úrovni zvolí.

Evropský týden mobility 2004 si zvolil náročné téma: **BEZPEČNÉ ULICE PRO DĚTI**, které spojuje dohromady rozličná hlediska urbanistické strategie, nezaměřuje se jen na děti, ale také na rodiče a na každého, kdo se v dopravě setkává s mladými lidmi. Tato příručka shrnuje cenné nápady a informace, řešící otázky, jak oslovit každou z těchto cílových skupin a jak zvýšit povědomí o ochraně životů mladých lidí na našich silnicích.

Poskytnuté informace nejsou vyčerpávající. Nové podněty, které se objeví v průběhu nastávajících událostí, budou doplněny na internetové stránce Evropského týdne mobility:

www.mobilityweek-europe.org

CÍLE INICIATIVY

Po dvou úspěšných ročnicích akce „Ve městě bez svého auta!“, která proběhla v celé Evropě, přinesl rok 2002 počátek nové iniciativy, Evropského týdne mobility. Úspěch roku 2002 si Evropský týden mobility zopakoval i v roce 2003.

Od projektu „Ve městě bez svého auta!“ ...

Evropský den bez aut, který se poprvé uskutečnil ve Francii v roce 1998, vznikl v roce 2001 jako iniciativa Evropské komisařky pro životní prostředí, Margot Wallströmové. Během této akce mají evropská města příležitost ukázat, jakým způsobem řeší otázky životního prostředí. Jeden den v roce – 22. září – tak mohou orgány místní samosprávy představit svá města v jiném světle a podniknout klíčové kroky, jejichž hlavním cílem je omezit automobilovou dopravu v některých částech města, podpořit využívání udržitelných způsobů dopravy a zvýšit povědomí o dopadech různých způsobů dopravy na životní prostředí. O úspěchu akce celoevropského rozsahu svědčí účast 760 měst v roce 2000, 1005 v roce 2001, 1448 v roce 2002 a 1498 v roce 2003.

... k Evropskému týdnu mobility

Udržitelným způsobům dopravy byl v letech 2002 a 2003 věnován celý týden od 16. do 22. září. Evropský týden mobility dává k příležitosti k uspořádání nejrůznějších aktivit a umožňuje místním úřadům, organizátorům a asociacím:

- podpořit stávající politické přístupy, iniciativy a nejlepší postupy v oblasti udržitelné městské dopravy,
- zvýšit povědomí veřejnosti o škodách, které současný provoz ve městech způsobuje v oblasti životního prostředí a kvality života,
- vytvořit fungující partnerství s místními investory,

- stát se součástí celoevropské kampaně s jednotným cílem a společnou identitou za účasti dalších měst,
- zdůraznit závazek místních úřadů podporovat politiku trvale udržitelné městské dopravy,
- představit nové politické strategie a opatření.

Evropské i mezinárodní asociace a organizace oficiálně vyjádřily svoji podporu iniciativě podepsáním „Podpory Evropského týdne mobility“¹. Evropský týden mobility se tedy stává vhodným prostorem pro spolupráci evropských a mezinárodních investorů směřující ke společnému cíli, dosažení dlouhodobě udržitelné městské dopravy.

Hlavním cílem iniciativy Evropský týden mobility je rozšířit partnerskou spolupráci na místní úrovni. Spolupráce místních členů evropských a mezinárodních asociací a organizací s místními úřady upevní dialog konsensus mezi všemi účastníky na různých úrovních správy. Evropský týden mobility vyjadřuje závazek podporovat trvale udržitelné způsoby dopravy a rozšířit nové podněty spolupráce mezi širokou veřejností. V této souvislosti se proto očekává, že místní úřady budou hledat partnery pro jednotlivé aktivity a úzce s nimi spolupracovat na přípravě.

Evropský týden mobility 2002 a 2003...

Již během prvního ročníku se Evropský týden mobility stal skutečně evropskou záležitostí – v roce 2002 se iniciativy zúčastnilo 320 místních úřadů z 21 zemí a dalších 111 měst ji podpořilo!

A jak dokazují průzkumy veřejného mínění provedené ve čtyřech evropských městech, těší se Evropský týden mobility stejnému zájmu a podpoře jako Den bez aut. Povědomí veřejnosti o této akci je zatím pouze průměrné, postoj občanů k iniciativě je však velice vstřícný – více než 80 % dotazovaných považuje tento nápad za dobrý. Většina také uznává, že Evropský týden mobility účinně pomáhá v boji proti škodlivosti aut ve městech a velká většina by dokonce uvítala, kdyby tato akce byla organizována častěji.

Druhé Evropského týdne mobility se účastnilo 723 velkoměst a měst z 21 evropských států, 295 z nich podepsalo Chartu 2003, 428 se zapojilo do akcí bez podpisu Charty.

Struktura, témata a podmínky účasti Evropského týdne mobility 2003 byly stanoveny za přispění partnerů iniciativy.

- Evropský týden mobility se konal v době od 16. do 22. září počínaje úterým a skončil v pondělí dnem „Ve městě bez auta!“
- Města organizující Evropský týden mobility musela také zorganizovat den „Ve městě bez auta!“. Bylo však možné zorganizovat pouze Evropský den bez aut.
- Během každého dne Evropského týdne mobility bylo třeba zorganizovat alespoň jednu akci.
- Z důvodů větší flexibility měl Evropský týden mobility 2003 jedno ústřední téma namísto tematických dnů. Téma bylo vybráno ve vztahu k různým trvale udržitelným způsobům dopravy a pro rok 2003 to bylo téma: „Dostupnost pro všechny“..

Podrobnosti a vyhodnocení výzkumu naleznete na internetové stránce:

www.mobilitywek-europe.org, kde najdete také publikaci s vyhodnocením let 2002-2003

www.env.cz, kde také najdete příručku Vademekum 2003

Evropský Týden Mobility 2004

Národní koordinátoři Evropského týdne mobility, Evropská koordinace a Evropská komise vybrali pro rok 2004 nosné téma: BEZPEČNÉ ULICE PRO DĚTI, které je v souladu s celkovým cílem EU snížit počet obětí na silnicích do roku 2010 o 50 %.

- Je nezbytné snížit rizika silničního provozu ve městech a upozornit na spojitost mezi bezpečností silničního provozu a volbou druhu dopravy pro děti a mladé lidi.
- Téma nabízí příležitost místním úřadům, aby více spolupracovali se školami, kam směřují denně

¹ Seznam partnerů, kteří Podporu podepsali, je uveden v příloze č. 3.

všechny děti ve městě, školou povinné (pěšky, veřejnou dopravou či autem rodičů).

- Evropský týden mobility může působit na děti a mládež, ukázat jim, že udržitelné způsoby dopravy jsou „in“, protože až děti a mládež vyrostou, pak budou oni volit mezi automobilem anebo alternativou.

Důležitější informace o BEZPEČNÝCH ULICÍCH PRO DĚTI jsou k dispozici v kapitole “Ústřední téma 2004 BEZPEČNÉ ULICE PRO DĚTI ” (viz str. 9).

Další novinkou v Chartě Evropského týdne mobility 2004 je to, že zúčastněné magistráty či městské/místní úřady musí uskutečnit či přijmout jedno nebo více nových trvalých opatření, která přispějí k přechodu z přepravy osobním autem na více udržitelné druhy dopravy, šetrné k životnímu prostředí, a obecně napomohou k rozvoji udržitelné mobility.

Tato trvalá opatření umožní místním úřadům ukázat jejich skutečný postoj ke strategii udržitelné městské dopravy. Občané mohou a budou chtít změnit svoje chování, pokud uvidí, že jejich město investuje do jiných dopravních prostředků, než jsou soukromé automobily.

- Trvalá opatření napomohou k tomu, že se na Evropský týden mobility nezapomene hned po ukončení akce.
- Trvalá opatření mohou přispět k zapojení měst do Evropské charty bezpečnosti silničního provozu, která požaduje konkrétní bezpečnostní opatření pro snížení počtu obětí silniční dopravy (více: http://www.datis.cd rail.cz/EDICE/IZD/izd18_03/evroprog.pdf)

Více informací o trvalých opatřeních pro udržitelnou městskou dopravu je k dispozici v kapitole “Trvalá opatření pro udržitelnou městskou dopravu” (str. 15 – 18).

PLÁNOVÁNÍ A PŘÍPRAVA AKCE

Rámcová organizace

Iniciativa „Evropský týden mobility“ je rozdělena do čtyř stejných organizačních úrovní jako akce „Ve městě bez auta!“. Toto uspořádání chce zajistit celoevropský rozsah kampaně a zároveň umožnit místním orgánům, aby přizpůsobily požadavky svým možnostem. Z toho důvodu se doporučuje vytvořit tři až čtyři organizační úrovně:

- **Evropská úroveň:** Za politického a finančního přispění Evropské komise vytvořili čtyři partneři projektu Evropský týden v mobility koordinační orgán (viz seznam v příloze č. 1). Jeho úkolem je definovat společné cíle, metodologie, způsoby a prostředky komunikace a hodnocení apod. Evropský koordinační orgán může počítat s podporou evropských a mezinárodních asociací a organizací, které podepsaly dohodu o podpoře (viz seznam v příloze č. 3), a národních koordinačních orgánů.
- **Národní úroveň:** Koordinace projektu na národní úrovni by měla být svěřena vládě/ministerstvu (s možnou technickou podporou kteréhokoli odpovídajícího orgánu). Úkolem národní koordinace bude předávat informace a komunikační nástroje místním orgánům, a to přímo nebo prostřednictvím regionální úrovně, zajišťovat výměnu zkušeností mezi účastnickými městy a shromažďovat a plánovat práci místních úřadů s médii na úrovni celostátního tisku. Může také jmenovat další partnery na národní úrovni, kteří disponují užitečnými a odpovídajícími zkušenostmi. (V ČR je to Ministerstvo životního prostředí).
- **Regionální úroveň:** Kromě koordinace na národní úrovni je možné jmenovat regionální „korespondenty“, kteří zajistí zpětnou vazbu a řádnou koordinaci celého projektu (např. údaje o každém městě ve formě propagačních materiálů pro tisk, komunikační nástroje, specifické problémy). Budou se také podílet na předávání informací místním úřadům.
- **Místní úroveň:** Každý obecní úřad může projekt Evropský týden mobility přizpůsobit svým možnostem, pokud splní požadavky stanovené na evropské úrovni. Každé město bude v kontaktu s příslušným orgánem, kterému bude směřovat veškeré dotazy.

Organizace na místní úrovni

Úspěch projektu záleží do značné míry na závazku, který místní úřad přijal. Důležitější než příprava dne „Ve městě bez auta!“ je aktivní účast místních investorů a konzultace.

Z toho důvodu se doporučuje přijmout níže uvedené uspořádání:

➤ **Řídící výbor**

Skládá se z členů místní rady, úředníků z různých zainteresovaných referátů a zástupců místních partnerských organizací (které se mohou připojit postupně). Úkolem řídicího výboru je definovat strategii, jednotlivé tematicky zaměřené akce, které proběhnou, a zjistit možné příspěvky ze strany místních partnerů. V tomto roce je třeba zapojit zástupce škol, všechny místních organizace, které se věnují dětem, sdružení přátel školy, a rodiče dětí.

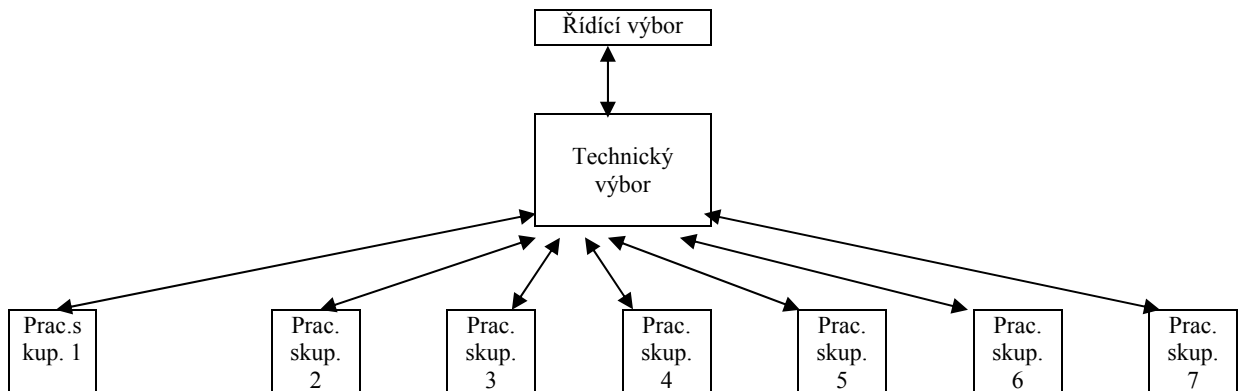
➤ **Technický výbor**

Pracuje na podrobném plánu a přípravě organizačních záležitostí celého projektu a měl by připravit jedno nebo více trvalých opatření v oblasti udržitelné dopravy. Za účelem efektivně odvedené práce by měl být technický výbor rozdělen do jednotlivých:

➤ **Pracovních skupin podle tematických úkolů**

Tyto skupiny budou pracovat na organizaci jednotlivých tematicky zaměřených akcí. V některých případech je vhodné přizvat zástupce dalších organizací. Setkání na úrovni městských částí nebo setkání s vybranými skupinami, jako jsou místní spolky, školy, zájmové skupiny, majitelé obchodů, podnikatelé, dopravci apod., toto organizační uspořádání doplní.

Zpětné předávání výsledků jednotlivých zasedání dalším výborům umožní moderní a efektivní organizaci projektu. Zapojení místních partnerů a postižených osob (např. obyvatel zón bez automobilové dopravy u příležitosti Týdne mobility) hned v začátku umožní provést rozdělení úkolů a najít konsensus a přispěje k úspěchu iniciativy.

Cíle projektu Týden mobility a cíle jednotlivých tematických akcí musí být jasně definovány. Lze však zorganizovat celou řadu aktivit zaměřených na cílové skupiny, které pomohou zobrazit dopady volby dopravních prostředků a využití prostoru volných ulic, ve kterých platí zákaz automobilové dopravy.

HLAVNÍ TÉMA ROKU 2004: BEZPEČNÉ ULICE PRO DĚTI

Zvyšování bezpečnosti silničního provozu stále více omezuje mobilitu dětí v Evropě. V roce 2002 bylo v Evropské unii 63,4 milionu dětí mladších 14 let (16,8 % obyvatelstva). Počet dětí v EU již po desetiletí stále klesá, zatímco počet automobilů stále vzrůstá – až na 177,4 milionu vozidel. Dnes v EU existuje téměř třikrát tolik automobilů než dětí (Eurostat 2003).

Městské prostředí proto v důsledku tohoto vývoje často stěží splňuje dětskou potřebu volného a svobodného pohybu – mobility. V mnoha městských oblastech nejsou chůze nebo jízda na kole bezpečné a stále více rodičů dopravuje svoje děti do školy autem. Ale děti potřebují bezpečný prostor na hraní, pro pohyb a setkávání se s ostatními dětmi. Také potřebují mít možnost zkoumat své okolí, navštěvovat kamarády a chodit do školy samy. Hlavním cílem Evropského týdne mobility v roce 2004 je vytvořit bezpečné a přátelské prostředí města a zároveň omezit rizika bezpečnosti silničního provozu pro děti. Zúčastněná města by měla vypracovat konkrétní plány na zvýšení veřejného povědomí o potřebách dětí bezpečně se pohybovat po městě a měla by napomoci s odstraněním překážek, kterým děti ve městě musí v tomto směru čelit. Magistráty či městské/místní úřady by měly spolupracovat s dalšími organizacemi a podniky města a připravit dlouhodobé řešení pro zlepšení bezpečnosti dopravy a zabezpečení dětí a ostatních účastníků silničního provozu.

Možnosti tématu:

Bezpečnost a nezávislá mobilita dětí

Propagace udržitelné dopravy je přímo spojena s bezpečností a pocitem bezpečí. Vysoký standard osobní bezpečnosti pomáhá ke zvýšení udržitelné mobility dětí a mládeže.

Děti jsou zvláště zranitelná skupina, a přitom získání dětí na stranu udržitelné mobility je příslibem do budoucna pro nás všechny. Děti se dnes učí kultuře mobility zítřka, takže jít ven pěšky nebo jet na kole ve městě jim rodiče dovolí jen tehdy, když jsou přesvědčeni, že se jim bezpečně a bez zranění vrátí domů. Dětství a dospívání jsou citlivé fáze vývoje, kdy si mohou děti a mládež vypěstovat správný pohled na jiné formy mobility (kolo, vlak, autobus, pěší chůze), než je osobní automobil a to pak může ovlivnit jejich postoj ke statutu automobilů v jejich budoucím každodenním životě.

Když chceme zajistit nezávislou mobilitu dětí, musíme vzít v úvahu i otázku bezpečnosti a pocitu bezpečí. Vysoké riziko účasti v dopravních nehodách, jakož i strach ze zločinu a násilí mohou způsobit, že rodiče nedovolí dětem volně se pohybovat ve městě. Proto je nezbytné přijmout vysoké standardy osobní bezpečnosti. Jak je vidět z následujících údajů, pokud budou ve městě ulice skutečně BEZPEČNÉ, získá tím celé město.

Chování dětí v silničním provozu

Děti jsou více ohroženy silniční dopravou proto, že ještě nemají plně rozvinuté schopnosti a dovednosti, a reagují spontánně. Nejsou schopny posoudit dopravní situaci (např. rychlost přibližujícího se automobilu) a věnují menší pozornost silničnímu provozu. Protože jsou často menší, než je průměrná výška automobilu, nemají přehled o dopravní situaci a mohou být řidičem vozu přehlédnuti. Protože jsou spontánnější než dospělí, je jejich chování pro řidiče mnohem nepředvídatelnější.

Děti jako zvláště zranitelná skupina

Zranění ze silničního provozu jsou hlavní příčinou úmrtí dětí v Evropě a jednou z hlavních překážek volné chůze a cyklistiky ve městě. Každý rok je v evropských zemích² v dopravních nehodách zabito 2163 mladých lidí ve věku do 17 let. V důsledku špatných podmínek pro chůzi a cyklistiku pak mnoho rodičů, kteří se bojí rizika dopravních nehod, vozí děti do školy automobilem, a tak se bludný kruh uzavírá. Čím více rodičů vozí děti do školy, tím víc stoupá ve městě (a v okolí školy zvláště) provoz a okolí škol se stává nebezpečným místem.

² <http://europa.eu.int/comm/transport/care/>

“Generace ze zadní sedačky”: děti zůstávají dlouho závislé na rodičích a nemohou uspokojit svou přirozenou potřebu volného pohybu

Většina evropských měst omezuje dětskou potřebu volné mobility, děti nemají příležitost naučit se a procvičit si "bezpečné" chování v silničním provozu, nebo objevovat svět samy. Sedavý způsob života a spotřeba potravy s vysokým energetickým obsahem vedou ke zvyšujícímu se výskytu obezity. K tomu, aby dospěli vedli zdravý a fyzicky aktivní život, musí mít vytvořené návyky již v dětství. Cesta do školy a zpět poskytuje dobrou příležitost pro nácvik samostatného pohybu po městě a je cestou k fyzicky aktivnímu životu i v dospělosti.

Bezpečnost jako ukazatel atraktivity města

Bezpečné ulice pro děti jsou důležitým faktorem pro větší atraktivitu města z pohledu rodin s dětmi. Děti potřebují bezpečné místo pro hraní, pohyb a setkávání se ostatními dětmi – co nejbliže jejich domovům. Potřebují mít také možnost chodit samy do školy. Proto také počet dětí, které chodí do školy pěšky či jezdí na kole, je dobrým ukazatelem skutečné bezpečnosti. Využití prostoru volných ulic zlepší podmínky pro chodce a cyklisty všech věkových kategorií.

K vytvoření bezpečných ulic a příjemného prostředí k životu můžeme použít řadu postupů, které se navzájem doplňují. Je to např.:

- ❑ Vzdělávání a nácvik bezpečnosti silničního provozu
- ❑ Kampaně pro zvýšení povědomí dospělých a zejména řidičů, aby se chovali ohleduplněji vůči dětem a zranitelným účastníkům silničního provozu vůbec.
- ❑ Organizování výletů – zvýšení motivace rodičů, aby spolu se svými dětmi šli pěšky nebo jeli na kole do školy, namísto toho, že je tam dovezou autem.
- ❑ Přijetí takových opatření v infrastruktuře, aby se vytvořily bezpečné a živoucí ulice, (tedy např. zklidňování dopravy, zákaz parkování automobilů na chodnících a vytvoření bezpečných stezek pro pěší a cyklisty).
- ❑ Spolupráce, která nám dopomůže k úspěchu.

Spolupráce

Protože bezpečná a udržitelná mobilita závisí na chování všech skupin společnosti, musí ve městě spolupracovat ti, kdo rozhodují o dopravě, s ostatními zainteresovanými skupinami. Při přípravě projektů, které jsou zaměřené na zvýšení bezpečnosti při cestách dětí do školy, musí spolupracovat rodiče, učitelé, politici, policie a magistráty či městské/místní úřady. Zatímco magistrát či městský/místní úřad mohou zajistit bezpečné cesty do škol a na hřiště, vzdělávací instituce hrají klíčovou úlohu při propagaci aktivního, bezpečného a udržitelného životního stylu pro mladé lidi. Školy a učitelé se mohou aktivně zapojit při propagaci bezpečné mobility dětí. A svou úlohu hrají i rodiče, dále policie a zdravotníci. Při příležitosti Evropského týdne mobility mohou s nimi magistráty či městské/místní úřady začít navazovat spolupráci.

Aktivity

- ❑ Zapojte celé školní společenství, zejména rodiče a děti, dále místní obyvatele, místní úřady, zdravotníky a vzdělávací pracovníky, policii, provozovatele veřejné dopravy, tisk a sdělovací prostředky.
- ❑ Zorganizujte posouzení některých oblastí na místě v terénu společně s učiteli, dětmi a jejich rodiči a vyzvěte je, aby na mapě označili místa, kde je z jejich pohledu ohrožená bezpečnost.
- ❑ Požádejte školy/děti, aby prozkoumaly svoje okolí z hlediska bezpečnosti – cílem má být umožnit dětem chodit do školy samy (např. dotazníky, detektivové na silnicích).
- ❑ Vyzvěte sportovní sdružení, podniky, školy, atd., aby se zúčastnily soutěží, závodů nebo štafet.
- ❑ Požádejte prosperující podniky ve města, zda by nepomohly např. pro děti nainstalovat zařízení pro parkování kol u školy, postavit pro děti hřiště, atd.
- ❑ Spolupracujte s policií, ta by mohla se v sídelních čtvrtích nebo v blízkosti škol zavést opatření

pro zklidnění dopravy a sledovat situaci u škol.

- ❑ Organizujte, ve spojení s policií a učiteli, akce ve školách, které dětem poradí v oblasti bezpečnosti silničního provozu, dále zorganizujte kurzy zručnosti v jízdě na kole.
- ❑ Zapojte děti coby “odborníky na plánování měst a dopravy z jejich hlediska” do projektů, které se týkají řešení oblastí v blízkosti škol nebo sídelních čtvrtí.
- ❑ Podpořte učitele na místních školách, aby také v rámci výuky propagovali pěší chůzi a cyklistiku jako účinný a zdravý způsob dopravy.
- ❑ Vyzvěte příslušné organizace (zdravotní pojišťovny, atd.), aby informovaly o přínosech tělesného pohybu pro zdraví a o tom, jaká rizika (zdravotní i finanční) přináší v dospělosti pohodlnost a fyzická nečinnost, atd.
- ❑ Požádejte nemocnice nebo lékaře, aby nabízeli preventivní prohlídky (měření krevního tlaku, krevního oběh, váha versus svalová hmota atd.).

Vzdělávání a osvěta

Bezpečnost dětí závisí na jejich tělesných schopnostech, znalostech a zkušenostech. V některých evropských zemích patří výuka bezpečné cesty do školy do školních osnov. Učitelé se přitom zaměřují na udržitelné formy dopravy. Protože jízda na kole je mnohem složitější aktivita než chůze, musí si děti, které chtějí jezdit do školy na kole, napřed procvičit motorické dovednosti a také se seznámit s pravidly silniční dopravy. K znalostem v oblasti cyklistiky patří jak vlastní zvládnutí kola, tak seznámení dětí s nebezpečím, které na ně může na vozovce čekat (k nejhoršímu patří střet cyklisty s automobilem).

Aktivity

- ❑ Navrhněte, aby se témata mobility dostala do školní výuky, povzbuzujte bezpečné a udržitelné chování v dopravě u žáků, učitelů a rodičů.
- ❑ Ve spolupráci se školami a rodiči organizujte výpravy na tzv. „černá místa“ (Black Spot Expeditions) a pokuste se určit nejobávanější oblasti (např. nebezpečné přechody, nedostatečné vybavení dopravními světly, atd.).
- ❑ Informujte děti o způsobu, jak bezpečně jezdit veřejnou dopravou (formou soutěží, návštěv škol, letáků, atd.). Může proběhnout také nácvik, jak např. opustit autobus v případě havárie.
- ❑ Vyberte spolu s dětmi bezpečná místa pro sraz a bezpečné trasy a dejte dohromady skupiny dětí, které budou společně chodit nebo jezdit na kole do školy pod dohledem dospělého (pěšibus či cyklobus –viz str. 12 – 13).
- ❑ Společně s policií zorganizovujte ve školách akce k bezpečnosti silničního provozu a kurzy zručnosti v jízdě na kole se slalomy, svahy, překážkami a houpačkami.
- ❑ Připravte pro děti dopravní hřiště nebo dopravní trasu v reálném provozu, kde mohou děti na vyznačeném a stanovišti opatřeném okruhu uvádět teorii do praxe.
- ❑ Společně s dětmi se zamyslete nad otázkou “Jakou byste rádi měli dopravu?”. Jejich představy a nápady vystavte a informujte o tom místní tisk, místní politiky a urbanisty.
- ❑ Vypracovat zprávu o mobilitě dětí včetně dětských kreseb, obrázků a příběhů a jejich návrhů dopravních řešení.
- ❑ Organizujte semináře o bezpečnosti silničního provozu pro děti
- ❑ Více informací naleznete na:
<http://www.zoom-europe.org> a http://europa.eu.int/comm/environment/youth/air/arguments7_en.html

Kampaně / Zvyšování povědomí o bezpečnosti dětí

Bezpečnost dětí také velmi závisí na chování motoristů. Zatímco nácvik bezpečnosti silničního provozu se zaměřuje na děti a na to, aby se naučily správně se chovat v provozu, zvyšování povědomí

o bezpečnosti dětí by mělo vést k ohleduplnějšímu chování dospělých, zejména řidičů automobilů, k dětem. Informační kampaně mají změnit názor veřejnosti na míru odpovědného chování motoristů. Veřejnost by si měla být uvědomit, že udržitelné formy dopravy jsou oproti automobilům bezpečnější i pro ostatní účastníky dopravy.

Pozornost by se měla zaměřit na děti a ostatní více zranitelné účastníky dopravy (starší občané, invalidé, těhotné ženy, atd.).

Aktivity

- Pro praktickou představu, s čím se děti každý den v silničním provozu potýkají, předved'te např. obrovskou maketu auta (tak jak vypadá z pohledu malého dítěte), lze použít také letáky, obrázky, videa s filmy o bezpečnosti dětí, vyšetření zraku "lepší vidění pro vyšší bezpečnost".
- Zvyšujte povědomí o nutnosti bezpečné jízdy aut zejména v okolí škol a v obytných zónách, a řidičům názorně předved'te, jak a co může mít vliv na brzdovou dráhu jejich automobilu.
- Zorganizujte kampaň "Bez dopravních přestupků (Zero Traffic Offence)" pro zvýšení povědomí mezi řidiči automobilů o tom, jak by se měli vyhnout omezování mobility a bezpečnosti dětí. Evropský týden mobility je dobrým okamžikem pro odměnění těch účastníků silničního provozu, kteří dodržují pravidla a předpisy silničního provozu, vedle pokutování těch, kteří je nedodržují.
- Zorganizujte kampaň "Dejme dětem trochu prostoru (Give children some space)" a upozorněte na problémy dětí a mládeže, které potřebují více prostoru pro pěší chůzi a učí se zkušenostmi z denního provozu (např. zaparkované automobily omezující výhled dětí a zabírající na chodníku prostor, který patří chodcům).
- Uspořádejte průvod s kapelou, klauny, žongléry a s dětmi: přimějte starostu, aby vyhlásil, že ulice jsou také pro děti, nejen pro osobní a nákladní automobily.
- Organizujte školení o bezpečnosti a zabezpečení pro zaměstnance (např. řidiče autobusů), při kterých budou zohledněny potřeby dětí.
- Povzbuzujte děti, aby chodily nebo jezdily na kole z domova do školy např. pomocí soutěží pro žáky (sbírání "Zelených stop" (Green Footprints)). Sežeňte starostu nebo nějakou slavnou osobnost, která půjde do školy s dětmi pěšky.

Organizované cesty do školy

Takzvané "pěšibusy či cyklobusy" využívá k cestě do školy mnoho dětí z evropských měst. Pěšibus – to je skupina dětí, kterou pěšky doprovázejí do školy vždy dva rodiče nebo dobrovolníci, jeden ve předu jako „řidič“ a druhý vzadu jako „průvodčí“. Děti mohou do pěšibusu přistupovat na „zastávkách“. Pěšibus „jezdí“ za deště i za sluníčka, během cesty si děti spolu povídají a nenásilně se přitom učí, jak se bezpečně pohybovat po ulicích. Nejsou zavřeny do kabiny automobilu a cítí se nezávisle. Děti mají přes běžný oděv reflexní vestu – viz: www.saferoutestoschools.org.uk). Organizace cyklobusu je náročnější, protože rodičů –cyklistů není mnoho, a někteří rodiče, kteří sami nemají žádnou zkušenost s jízdou na kole, se této formy dopravy obávají. Také se musí počítat s tím, že jízdní kolo musí být chráněno proti odcizení. Děti, které se « cyklobusu » zúčastní, by měly projít výcvikem jízdy na kole a dopravním minimem (viz: www.iwalktoschool.com, www.saferoutestoschools.org.uk).

Čím více dětí bude chodit do školy pěšky nebo tam jezdit na kole, tím se sníží množství automobilů v okolí škol a tím bude u školy bezpečněji.

Aktivity

- Připravte podmínky pro organizaci „pěšibusu“ či „cyklobusu“, přičemž na organizaci by se měli podílet jak rodiče, tak škola.
- Ve spolupráci s rodiči zorganizujte „pěšibus“ pro doprovod dětí na jejich cestě do a ze školy. Rodičům doprovázejícím děti nabídněte identifikační visačky.
- Připravte pro pěšibus či cyklobus regulérní trasu, jakou má veřejná doprava (s "jízdním řádem

autobusu” a “zastávkami” před určenými značkami).

- ❑ Spolupracujte se školami a/nebo rodiči a zajistěte organizační podporu od místních úřadů.
- ❑ Pokuste se zřídit v týdnu mobility kontaktní místa, kde rodiče mohou své děti zanechat s jistotou, že dospělí, kteří jsou tím pověřeni, je dovedou do školy.
- ❑ Pro rodiče, kteří přesto dovezou svoje děti automobilem, zařídte místo k zastavení a vysazení dítěte ve vzdálenosti pětiminutové chůze od vchodu do školy. To rodičům ušetří čas a dětem to zajistí bezpečný prostor bez aut u školy.

Infrastruktura

K plánu dopravy, který myslí na potřeby děti, patří opatření ke zklidňování dopravy, a snížení objemu dopravy na silnicích vedoucích kolem škol. Instalace semaforů, na kterých je prodloužena doba, po kterou svítí zelená pro chodce a cyklisty; přechody pro chodce; dopravní ostrůvky, které umožní dvofázový přechod vozovky – to jsou další příklady opatření ke zvýšení bezpečnosti dětí na cestě do školy a za svými kamarády. Patří sem také zákaz parkování aut poblíž křižovatek, přechodů pro chodce a zastávek městské hromadné dopravy. Tento zákaz umožní dětem vidět do vozovky a zároveň být viděn. Zastávky městské hromadné dopravy by měly být projektovány tak, aby děti mohly snadno nastoupit i vystoupit z vozu.

Snížení rychlosti automobilů a posílené omezení parkování by se mělo týkat hlavně obytných zón a oblastí v okolí škol. Děti tak budou mít zajištěnou bezpečnou cestu do školy a zpět a zároveň se budou učit volně žít v městském prostředí. Když se při projektování dopravního prostoru myslí na děti,lepší se tím podmínky pro chodce a cyklisty všeho věku.

Aktivita

- ❑ Zařídte změnu nastavení semaforů ve prospěch chodců a přimějte starostu/primátora, aby slavnostně zahájil nový režim chodu dopravních světel v rámci ETM.
- ❑ Uzavřete hlavní ulici vedoucí ke škole nebo v obytné zóně po dobu trvání ETM nebo alespoň na den a zpřístupněte zkratku – cestu pro pěší pro děti tak, aby se po ní snadno dostaly do školy a zpět.
- ❑ Přeměňte kteroukoli ulici na dětské hřiště s houpačkami, kolotoči a prostorem ke hraní; přivezte travní dlaždice a ošklivý asfalt změňte na barevnou, příjemnou plochu; vyzvěte děti, aby na ulicích namalovaly květiny.
- ❑ Naléhejte na místní školy, aby začátkem školního roku nainstalovaly zařízení pro parkování kol a slavnostně jejich provoz zahájily právě během ETM.
- ❑ Zprovozněte cyklostezku nebo cestu pro pěší, která povede kolem dětských hřišť a dovede děti do školy; dalšími možnostmi je: nainstalovat na ulice zpomalovací pásy; otevřít nové přechody pro chodce; vytvářet dopravně zklidněné zóny; zavést samoobslužné semaforey na náročných křižovatkách s tím, že čas, určený pro bezpečný přechod, je stanoven s ohledem na přecházející děti; rozšířit chodníky nejen u křižovatek, ale také na rušných místech, jako jsou např. autobusové zastávky; zarovnat úroveň chodníků a silnice na každém přechodu (nejen pro matky s kočárky, ale i pro děti, které jedou po chodníku na jízdním kole); odstranit značení pro automobilovou dopravu z chodníků;
- ❑ Preorganizujte prostor ulic tak, aby chodníky byly širší a děti je mohly využívat i jako místo pro hru, kreslení křídou, jízdu na kolečkových bruslích atd. a zároveň omezit parkování automobilů na chodnících.
- ❑ Ve spolupráci s policií zařídte, aby se snížila rychlost aut projíždějících v okolí škol (omezení rychlosti, zpomalovací pásy, ztížená dostupnost pro auta atd.)
- ❑ Zapojte děti a rodiče do vytváření návrhů na to, jak by mělo vypadat okolí, kde žijí (vytváření třírozměrného modelu města, na kterém lze vidět část města, o kterou se občanům jedná, jako celek a snáze rozhodnout o jeho úpravách a změnách - Planning for Real – viz např. <http://www.nifonline.org.uk/NIP30301PlanningForReal.asp>).

Jednotný přístup

K tomu, aby ulice měst byly bezpečné pro děti, je nutno zaujmout jednotný přístup spojující praktická a výchovná opatření. Vedle organizačních opatření a opatření v infrastruktuře je zapotřebí také nenásilnou politikou zlepšit postoj a chování všech uživatelů silnic a cest. V mnoha městech se už osvědčilo začít s vytvořením plánů cest do školy. Tyto plány nepojednávají jen o dopravě a bezpečnosti na silnicích, ale jsou zaměřené také na zlepšení dětského zdraví a rozvoje (sníží se znečištění ovzduší a opadnou dopravní zácpy). Z toho mohou těžit všichni občané.

Aktivita

- Připravte plán cesty do školy spolu s učiteli a žáky, včetně opatření na snížení automobilové dopravy, organizace výletů, nácviku bezpečného pohybu na vozovce, pěšibusů a cyklobusů (viz str. 12 – 13, 19).
- Nabídněte dětem dostupné cesty do školy a vytiskněte pro ně plánek těchto bezpečných cest.
- Vyzvěte školy aby připravily projekt týdne mobility, zaměřený na zvýšení povědomí dětí o vazbách mezi dopravou, lidským zdravím a životním prostředím, a aby vymyslely řešení pro místa s vyšší nebezpečností.
- Zlepšit podmínky pro pěší chůzi či jízdu na kole a autům omezit přístup do obytné zóny či do okolí školy. Podmítnout počet parkovacích míst tím, jak je místo dostupné udržitelnými formami dopravy.

AKTIVITY PRO SEDM DNÍ VĚNOVANÝCH UDRŽITELNÝM ZPŮSOBŮM DOPRAVY

Jak stanoví charta projektu „Ve městě bez auta!“/Evropský týden mobility pro rok 2004, mohou účastníci v jednotlivých dnech od 16. do 22. září, kdy bude Týden mobility probíhat, zorganizovat speciálně zaměřené akce týkající se trvale udržitelné městské dopravy na místní úrovni podle vlastního uvážení. Organizace dne „Ve městě bez auta!“ je však povinná.

Evropský koordinační orgán ve spolupráci s evropskými partnery připravil podobně jako v předchozích letech rozsáhlou nabídku návrhů pro aktivity na místní úrovni. Základem celého projektu samozřejmě budou tři hlavní trvale udržitelné způsoby dopravy a spojení mezi nimi (tzv. intermodalita). Jedná se o:

- veřejnou dopravu
- jízdu na kole
- chůzi

Dále jsou navržena následující témata, která mohou být z místního hlediska relevantní:

- zelené stezky
- zodpovědné užívání aut
- management pohybu
- volný čas a nakupování
- pohyb a zdraví

Další možností je zorganizovat další Dny bez aut nebo se zaměřit na jiné tematické akce, které jsou z hlediska místního kontextu důležitější.

Následující části této kapitoly poskytují místním úřadům užitečné informace a nápady pro chystané akce. Konkrétní návrhy, jak zapojit ústřední téma (BEZPEČNÉ ULICE PRO DĚTI) do celého projektu Týden mobility byly uvedeny v předchozí kapitole a nacházejí se i zde v oddílech věnovaných jednotlivým trvale udržitelným dopravním prostředkům.

Další podněty a zkušenosti naleznete v tematické části na www.mobilityweek-europe.org a na www.env.cz (Evropský den bez aut - projekty šesti českých měst v roce 2002 a 13 měst v roce 2003).

Zahájení projektu Evropský týden mobility

Veřejné a mediální události, které proběhnou během prvního dne Evropského týdne mobility, 16. září, nabízejí možnost zahájit projekt následujícími způsoby:

- představením speciálních nabídek, jako je „lístek pro Evropský týden mobility“ se zvláštními poplatky za jízdné po dobu celého týdne,
- představením doplňkových služeb (častější spojení, zvláštní nabídky, kyvadlová doprava apod.),
- podpořením intermodality – vytvoření spojnic mezi jednotlivými způsoby dopravy, na které se bude Evropský týden mobility zaměřovat,
- představením týdenní loterie, která vybere člověka, který se do práce dopravuje výhradně veřejnou dopravou, na kole nebo pěšky; Tyto osoby se poté budou moci vyjádřit k tomu, proč si vybraly daný způsob dopravy a jaké jsou jejich dosavadní zkušenosti.
- Slavnostně uvést v chod trvalé opatření, které v rámci ETM chce město spustit.

Veřejná doprava

Využívání veřejné dopravy jako způsobu dopravy je nepochybně ústředním tématem Evropského týdne mobility.

Veřejná doprava být synonymem svobody pohybu a z hlediska dopravy ve městech je velice důležitá. Všichni činitelé veřejné dopravy v Evropské unii budou moci využít Evropský týden mobility k tomu, aby podpořili intermodální řešení, poskytli jasné informace o propojení veřejné dopravy a ostatních

způsobů dopravy, a dokázali tak, že prostředky hromadné dopravy jsou vhodnou alternativou pro jízdu autem.

Níže uvedený seznam uvádí možné akce, které by měli podpořit účast v Evropském týdnu mobility, ale hlavně poskytnout podněty k úspěšnému zorganizování akcí zasvěcených veřejné dopravě. Všechny aktivity by měly upozornit na význam veřejné dopravy a propojení s ostatními druhy dopravy za účelem zlepšení pohyblivosti.

Seznam je koncipován jako soubor pokynů. Existuje spousta dalších podnětů, které lze použít. Činnosti, které jsou zde uvedeny, mají za úkol upoutat pozornost televize, rozhlasu a novin. Mnoho dalších cenných a užitečných nápadů zde uvedeno není, např. akce, během které příslušný ministr a ostatní úředníci pojedou do práce se svými kolegy a členy rodiny veřejnou dopravou (aby dokázali, že tento způsob dopravy vyhovuje potřebám celé rodiny), nebo zprovoznění nového, lepšího veřejného dopravního zařízení.

Veřejná doprava a BEZPEČNÉ ULICE PRO DĚTI

Evropský týden mobility 2004 by mohl vyřešit následující konkrétní problémy:

- ❑ Propagaci veřejné dopravy jako bezpečné alternativy pro děti, které jsou jen převáženy autem.
- ❑ Zvýšení dostupnosti veřejné dopravy na místech, která jsou často navštěvována dětmi (školy, hřiště, sportovní infrastruktura...).
- ❑ Umožnit dětem, aby cestování veřejnou dopravou bylo příjemné (čitelnost a srozumitelnost podávaných informací, sedačky uzpůsobené pro děti ...).
- ❑ Poskytnutí systému veřejné dopravy, který je cenově dostupný pro děti a pro lidi, kteří je doprovázejí.
- ❑ Systémem veřejné dopravy musí být dobře naplánovaná a uživatelům srozumitelná síť, která dosahuje ke všem a přiměřeně obsluhuje všechny členy společnosti včetně dětí žijících v odlehlých oblastech (vzdálenosti) anebo v problematických životních podmínkách.

Aktivity

- ❑ Podpořte spolupráci mezi osobami rozhodujícími o dopravě a ostatními skupinami společnosti (zejména školami a organizacemi zabývajícími se prací s dětmi).
- ❑ Organizujte místní setkání občanů a diskutujte s nimi o tom, jak zlepšit přístup k veřejné dopravě u škol, školních areálů nebo areálů pro trávení volného času.
- ❑ Posuďte, zda je možné přijatá opatření uskutečnit.
- ❑ Vyzvěte školy a skupiny dětí, aby přezkoumaly, co už pracovníci v oblasti dopravy přislíbili (především pro zlepšení přístupu k veřejné dopravě a její bezpečnosti). Pak by si děti mohly spolu s nimi projet veřejnou dopravou a zjistit, zda se sliby uskutečnily.
- ❑ Zorganizujte hru, ve které se děti musí dostat k význačným místům města veřejnou dopravou s tím, že jim poskytnete mapy, obrázky, jízdenky na veřejnou dopravu a seznamy úkolů.
- ❑ Zorganizujte soutěž Výlet za odpad (Trips for Trash) ve které mohou děti vyměnit např. spotřebované baterie za jízdenky na veřejnou dopravu.
- ❑ Zorganizujte školení pro školy jak jezdit veřejnou dopravou, číst v jízdních řádech, kupovat jízdenky a jak se zachovat v případě havárie autobusu, atd.
- ❑ Nabízejte dopravní informace ve formátech, které jsou snadno čitelné pro děti.
- ❑ Promyslete možnosti jak lépe zorganizovat veřejnou dopravu pro odlehlé oblasti (podle schématu poptávky).
- ❑ Podporujte a/nebo zaveďte zvláštní jízdenky nebo cenové programy pro děti.
- ❑ Zorganizujte školní návštěvy velkých dopravních terminálů nebo středisek dopravy.

- Informujte děti o tom, jak by si měly vybírat druh veřejné dopravy – pomocí soutěží, školních návštěv, letáků, atd. Mladí lidé se velmi často zajímají o problémy životního prostředí, ale nenapadne je, že jejich osobní přístup (tedy používání veřejné dopravy a ne auta) může být cenným příspěvkem k zlepšení stavu životního prostředí.
- Odpovědní mladí cestovatelé – mladí lidé se dají povzbudit, aby se stali vyslanci veřejné dopravy na svých školách.
- Zařídte, aby ve města vznikly nové zastávky veřejné dopravy.
- Spusťte Výzvu pro rodiny (Families Challenge): rodiny jsou požádány, aby opustily svoje automobily a cestovaly volně veřejnou dopravou.

Intermodalita

Kombinace dopravních prostředků, která podpoří cyklistiku a veřejnou dopravu následujícími způsoby:

- možnost přepravy kol ve veřejných dopravních prostředcích,
- instalace nových stojanů na kola v dopravních prostředcích, přestupních stanicích nebo stanicích hromadné dopravy – podpoří užívání kol při cestě k nejbližší stanici veřejné dopravy.

Tím se zvýší popularita hromadné dopravy – viz tabulka:

	Průměrná rychlost	Vzdálenost za 10 min	Spádová oblast
pěší chůze	5 km/h	0,8 km	2 km ²
jízda na kole	20 km/h	3,2 km	32 km ²

- sdílená doprava automobily: informovat uživatele veřejné dopravy o tom, jakým způsobem se mohou zúčastnit stávajících projektů nebo předložit nové, podpořit společnou jízdu autem s přednostním parkovacím právem na přestupních stanicích, které budou navazovat na veřejnou dopravu,
- zavést hromadnou taxi službu z přestupních stanic,
- zavést informační systémy o kombinovaných způsobech dopravy, např. personál vlaku bude podávat informace o autobusových spojích a naopak.

Dostupná veřejná doprava pro všechny

Fyzická dostupnost pro hendikepované občany je důležitou součástí propagace veřejné městské dopravy.

- upravit autobusové stanice tak, aby byl rozdíl mezi úrovní stanice a prvního schodu nižší,
- připravit a uskutečnit školení vedoucí ke zvýšení informovanosti o problémech tělesných spoluobčanů a dostupnosti pro řidiče a poskytovatele dopravních služeb,
- vytvořit autobusové a vlakové jízdní řady, které jsou snadno čitelné, tištěné velkým písmem,
- uzpůsobit infrastrukturu a zvýšit tak dostupnost veřejné dopravy (nizkopodlažní autobusy, nájezdy pro vozíky, kočárky apod., výtahy, rampy, sedadla, automaty na jízdenky apod.),
- zorganizovat setkání na místní úrovni, kde bude projednáno zlepšení dostupnosti dopravy, vypracování plánu pro lepší dostupnost a jeho následná realizace,

Bezpečnost

- potvrdit vysokou úroveň bezpečnosti hromadné dopravy prostřednictvím médií; UITP disponuje např. těmito statistickými údaji, které lze srovnat s místními údaji:
 - při dopravních nehodách přijde v Evropě ročně o život 45 000 lidí,
 - existuje přímá souvislost mezi počtem osob zabitých na silnicích ve městech a počtem jízd v osobním automobilu; ve městech s propracovaným dopravním systémem je toto číslo o polovinu menší než ve městech, kde většina lidí cestuje auty,

- dopravní nehody představují v zemích Evropské unie hlavní příčinu úmrtí dětí a mladých lidí ve věku 1 – 25 let a počtem obětí předčí sebevraždy,
- předložit seznam nových bezpečnostních a informačních pracovníků v rámci dopravního systému.

Informace pro cestující

- představit nový způsob úpravy jízdních řádů nebo internetových služeb,
- otevřít dopravní centra nebo jiná multimodální informační centra (např. informace pro cestující o reálném čase, mapy a plánky),
- během projektu Evropský týden mobility zjistit, co si zákazníci myslí o poskytovaných službách.

Komunikace se zákazníky a pracovníky

Pracovníci musejí být dostatečně informováni o průběhu celého Evropského týdne mobility.

V případě, že je síť již plně funkční, informujte během projektu cestující o plánech na budoucí zlepšení, nebo poskytněte informace o tom, kdy začnou jezdit nové vozy. Týden mobility může být využit jako informační kampaň zaměřená na cestující a pracovníky. Aktivity mohou zahrnovat:

- návštěvu dispečinku veřejné dopravy,
- výstavu nového zařízení nebo prototypů na pravidelných linkách,
- vysvětlení všech problémů spojených s výstavbou nových linek nebo návštěvu stavby metra/tramvajové linky.

Jízda na kole

Evropský týden mobility představuje pro všechny účastníky jedinečnou příležitost spojit síly a získat informace o jednotné dopravní politice. Jízda na kole má vztah ke všem aspektům „kvalitního města“. Jízdní kolo šetří místo i energii, není hlučné a neznečišťuje životní prostředí. Přispívá k dlouhodobě udržitelným způsobům dopravy a prospívá společnosti, je efektivní a zdravé. Všechna města, která se projektu zúčastní, budou motivována k tomu, aby se Evropský týden mobility stal odrazovým můstkem pro využívání jízdních kol ve městě.

Všechny níže uvedené návrhy mají upozornit na důležitost, potenciál a výhody jízdy na kole. Zejména zlepšení řetězové veřejné dopravy (vlak/autobus/tramvaj/metro) a využívání jízdních kol podstatným způsobem zvyšuje dostupnost a efektivnost obou způsobů dopravy, a proto by jim měla být věnována náležitá pozornost.

Jízda na kole a BEZPEČNÉ ULICE PRO DĚTI

V rámci Evropského týdne mobility 2004 by se mohly řešit následující problémy:

- Zlepšit a zvýšit potenciál cyklistiky, a tím i přístup k cyklistice, tím, že se lépe propojí s ostatními režimy dopravy (propojení režimů).
- Zlepšit bezpečnost poskytnutím vyhrazené a kvalitní infrastruktury pro cyklistiku na trasách do škol a v blízkosti vchodu do škol.
- Zajistit kvalitní a zabezpečené zařízení pro parkování kol.
- Zvýšit kvalitu kol, která děti používají.
- Poskytnout lepší informace o cyklistice pro děti.
- Vypracovat schémata ke vzájemné podpoře pochopení a výměny názorů mezi mladými cyklisty a uživateli automobilů.

Aktivity

- Předložte návrh připravte podklady pro novou a kvalitní cyklistickou infrastrukturu (cyklostezky, dobré osvětlení, atd.).
- Zeptejte se cyklistů ve vašem městě, kde jsou tři nejžádanější oblasti pro parkování kol a tam pro

ně zorganizujte akci (např. na zastávkách veřejné dopravy, u městské knihovny, atd.).

- ❑ Ve spolupráci s rodiči zorganizujte „cyklobus“ pro jízdu dětí spolu s rodiči do a ze školy. Rodičům doprovázejícím děti nabídněte visačky se jmény. Pro všechny pak připravte reflexní pásy nebo odrazky.
- ❑ S policií zorganizujte možnost nácviku cyklistických dovedností v areálu školy, včetně informací o bezpečnosti silničního provozu.
- ❑ Povzbudujte učitele v místních školách, aby propagovali kolo jako vhodný dopravní prostředek.
- ❑ Naléhejte na místní školy, aby začátkem školního roku nainstalovaly zařízení pro parkování kol a slavnostně je otevřely během Týdne mobility.
- ❑ Vytvořte a distribuujte mapu výhodných cyklistických tras do školy.
- ❑ Zorganizujte školení dětí a rodičů společně s policií o ježdění na kole z domova do školy po výhodné trase.
- ❑ Zvyšujte povědomí mezi školními lékaři v místních školách o zdravotních přínosech cyklistiky pro prevenci nedostatku tělesné činnosti nebo obezity u školních dětí.
- ❑ Organizujte dílny, kde si děti mohou zkontrolovat stav svého kola (světlo, brzdy, zda má vhodnou velikost), a mohou se naučit dělat menší opravy.
- ❑ Organizujte soutěž „Na kole do Kjóta“ v počítání počtu kilometrů, které děti najezdí do školy (akce Zoom, informace můžete najít na: <http://www.zoom-europe.org>)
- ❑ Distribuujte osobní ochranné prostředky pro mladé cyklisty: reflexní vesty, přilby, vlaječky na bicykly.

MŽP vydalo brožuru EU „Děti na cestě – Bezpečně po městě“, ze které můžete čerpat nápady jak ze zemí Evropy, tak z ČR. Publikaci můžete v omezeném počtu získat u národní koordinátorky EDDBA a ETM. Lze si ji stáhnout z adresy: www.env.cz/eddba To samé platí pro publikaci: „Cyklistika pro města“, která je také k dispozici na této webové stránce.

Sdružování cyklistů – „Cyklobus“

Sdružování cyklistů je organizační opatření pro mobilitu, kdy skupiny o 5 až 10 dětech ze stejné oblasti jezdí společně do školy na kole doprovázené dobrovolníkem z řad rodičů, který na děti dohlíží (viz str. 12 – 13).

Společná jízda má své klady a aby se rodiče nebáli pustit své děti do školy na kole, je možné pro ně zajistit něco navíc:

- ❑ Děti a doprovázející rodiče jsou zvláště pojištěni proti úrazu.
- ❑ Každý cyklobus předem projedná s policií svou trasu tak, aby byla co nejbezpečnější.
- ❑ Děti získají cvik a musí dodržovat určitá pravidla pro bezpečnou jízdu na kole ve skupině.
- ❑ Děti získají osobní ochranné prostředky (reflexní vesty), které je na silnici zviditelní.
- ❑ Zodpovědnost je rozložena na více rodičů, kteří se při jízdách střídají.

Cyklobus by měl jezdit s dětmi, kterým je více než 12 let.

Na kole do práce

- ❑ podpořit asociaci sdružující uživatele jízdních kol, aby vydala v městském zpravodaji článek o využívání jízdního kola při cestě do práce,
- ❑ zorganizovat snídani pro státní zaměstnance, kteří budou během celého Evropského týdne mobility jezdit do práce na kole, a zajistit parkovací místa pro kola na pracovišti,
- ❑ za pomoci asociace sdružující uživatele jízdních kol zřídit v rušné a frekventované části radnice stánek/informační místo pro cyklisty, přístupné zaměstnancům i veřejnosti. Toto místo poskytne zájemcům individuální informace o možnostech využití jízdního kola při cestě z domova do

zaměstnání nebo do školy, o vhodném oblečení, jak a kdy je možné vstoupit do asociace uživatelů jízdních kol apod.,

- ve spolupráci s asociací uživatelů jízdních kol vytvořit několik týdnů před zahájením iniciativy „průvodcovský“ projekt zahrnující dobrovolníky z řad státních úředníků a zkušeného uživatele jízdního kola, kteří budou jezdit na kole do zaměstnání. Nový „cyklista“ bude jezdit na kole do práce pod dozorem svého „průvodce“ a oba se poté mohou podělit o své zkušenosti (formou tiskové zprávy, zpravodaje, internetu).
- zorganizovat den „Do práce na kole“, který nabídne dojíždějícím různé podněty k využívání jízdního kola pro každodenní cestu do zaměstnání,
- zorganizovat „Výzvu dojíždějícím“ mezi nejužívanějšími způsoby dopravy (auto, veřejná doprava, motocykl, chůze, kolo) a dokázat, že jízdní kolo je nejen nejlevnější, nejšetrnější k životnímu prostředí, nejzdravější, ale také nejrychlejší! Tato akce proběhla s velkým úspěchem již v mnoha městech.

„Vyzkoušejte a staňte se každodenním cyklistou!“

- zorganizovat se spolupráci s místní asociací uživatelů jízdních kol seminář nebo zřídit stánek, kde by mohli lidé, kteří chtějí začít používat jízdní kolo místo auta, získat potřebné informace (speciální pozornost by měla být věnována těm, kteří žijí do 5 km od místa, kde pracují),
- zorganizovat výstavu prototypů jízdních kol nebo starých jízdních kol,
- požádat místní asociaci uživatelů jízdních kol, pronajímatelů kol, obchodů nebo společností, které se specializují na sportovní vybavení, aby poskytly opravny nebo místa, kde bude možné kolo prohlédnout,
- požádat místní sdružení uživatelů jízdních kol nebo policii, aby zabezpečily kola proti krádeži,
- vyzvat občany, aby se zúčastnili akce „Jízda každodenních cyklistů“ – požádejte účastníky, aby si na záda připevnili cedulku s počtem ujetých kilometrů za den, všechny cedulky budou vystaveny na konci akce.
- MŽP vydalo brožuru „Cyklistika pro města“, kterou ještě můžete v omezeném počtu získat u národní koordinátorky EDDBA a ETM. Prohlédnout si ji můžete na www.env.cz.

Ulice pro život (chůze)

Ulice jsou místem, kde se děti učí poznávat život. K prvnímu setkání s realitou dochází právě přede dveřmi domova, kde si děti hrají s kamarády, pozorují dospělé nebo zažívají první strach. Evropské ulice však čím dál tím více připomínají ošklivé koridory plné aut, hluku nebo silničních konstrukcí. Zkusme z ulic udělat místa, kde si mladí i staří hrají, setkávají se a povídají si. Vytvořme z ulic místa k životu.

Bezpečné a živoucí ulice pro děti

znamenají:

- že naše ulice poskytují bezpečné a příjemné prostředí pro život a pro radost;
- zlepšení bezpečnosti a kvality životního prostředí našich ulic omezením provozu, zlepšením konstrukce ulic;
- zvyšování potenciálu pro děti, aby si mohly hrát a nebo se učit z městského prostředí bezpečným způsobem.

Aktivity

- Vyzvěte místní obyvatele, aby sami připravili návrh, jak zlepšit místo, kde žijí tak, aby bylo přátelštější pro děti.
- Zařídte, aby dopravní signalizace byla nastavena tak, aby zelená pro chodce svítila déle (Primátor/starosta by akci mohl slavnostně spustit během Týdne mobility).

- Během týdne mobility by se mohl otevřít nový přechod poblíž školy.
- Uzavřete hlavní silnici před školou po celou dobu nebo část týdne mobility.
- Přeměňte kteroukoli ulici na dětské hřiště s houpačkami, kolotoči a prostorem ke hraní; přivezte travní dlaždice a ošklivý asfalt změňte na barevnou, příjemnou plochu; vyzvěte děti, aby na ulicích namalovaly květiny,
- Otevřete novou pěší zkratku, abyste usnadnili dětem dostat se do a ze školy.
- otevřete nový nadchod pro snazší cestu do školy a za školy,
- pozvěte starostu/primátora nebo některou slavnou osobnost, aby předal cenu dětem, které chodí do školy pěšky,
- uspořádejte průvod s hudbou, klauny, žongléry a dětmi – starosta/primátor ve svém proslovu uvede, že ulice jsou patří dětem stejně jako autům a nákladním vozům,

MŽP vydalo brožuru EU „Děti na cestě – Bezpečně po městě“, ze které můžete čerpat nápady jak ze zemí Evropy, tak z ČR. Jde o aktualizovaný a českými reáliemi doplněný překlad publikace EU „Kids on the move“. Publikaci můžete v omezeném počtu získat u národní koordinátorky EDBA a ETM. Lze si ji stáhnout z adresy: www.env.cz/edba

Ulice pro život

- zorganizujte pro starostu/primátora nebo předsedu městské rady procházku, během které si bude moci prohlédnout některé části města a všimnout si hlavním nedostatků (graffiti, porušená dlažba, odhozené odpadky, psí výkaly a další),
- v ošklivých ulicích zasadte stromy (vzhledem k tomu, že se sázení většinou provádí v zimě, je možné provést pouze praktické přípravy),
- je možné slavnostně odhalit stálou sochu, bustu či pamětní tabulku nebo je možné uspořádat krátkodobou výstavu soch podél ulice s širokým prostorem pro pěší. Při otevření uspořádejte slavnost.
- otevřete slavnostně novou zónu s maximální povolenou rychlostí 20 km/h nebo 30 km/h,
- ve spolupráci s místní obchodní komorou vyzvěte majitele obchodů a další majitele nemovitostí, aby se během Evropského týdne mobility připojili ke kampani, jejímž cílem je odstranit graffiti.

Obchodní firmy

- ve spolupráci s některou obchodní firmou připravte snídani (nebo jiný druh odměny) pro zaměstnance, kteří chodí do práce pěšky,
- ve spolupráci s obchodní firmou přemluvte vedení, aby odměnilo zaměstnance, kteří chodí do práce pěšky např. ve formě finančních příspěvků nebo tak, že jim připočtou dvě minuty k celkové délce každoroční dovolené (dvě minuty denně se rovnají 10 hodinám za rok, tedy jednomu volnému dni navíc pro toho, kdo chodí do práce každý den pěšky),
- navrhnete firmám, aby obdarovaly dárkem metaře, kteří se starají o chodníky před jejich budovami,
- navrhnete firmám, aby před své budovy umístily sochařská díla (se souhlasem obecní rady),
- navrhnete firmám, aby změnila svá parkoviště tak, že chodci budou mít přednost,
- vyzvěte výkonného pracovníka firmy, aby se prošel ulicemi kolem firemní budovy směrem k nejbližším stanicím autobusu a ověřil, zda a jak se z firmy lze pěšky dostat,

Ulice pro život

Otcem myšlenky je Jan Gehl, dánský architekt, jeden z těch, kteří se zasloužili o civilní tvář centra Kodaně. Gehl publikoval mnoho knih o tom, že úspěšná města jsou ta, kde se lidé zastavují, nikoli ta, kde jsou v neustálém pohybu.

Výzkum Britské asociace pěších chodců odhalil, že lidé se neoznačují za „chodce“ (na rozdíl od cyklistů) a kampaň za bezpečnější a snazší chůzi po městě je příliš neoslovil. Pohybovali se pěšky, ale pěší chůzi nepovažovali za pojem, který by je oslovoval. Mnohem více se zajímali o obyvatelnost ulic, ve kterých bydlí, pracují a nakupují. Kdyby na tyto ulice mohli být pyšní, měli by z nich dobrý pocit a rádi je využívali k setkávání se sousedy. Kdyby tyto ulice byly hlučné, plné parkujících a jedoucích vozidel, žvýkaček a psích výkalů, ...

- ❑ ve spolupráci se skupinou firem umožněte odstranění graffiti v blízkém okolí,
- ❑ přemluvte obchodní firmu, aby si vzala pod správu část silnice (krajnici nebo kruhový objezd), kterou by bylo možné osázet květinami.

Vláda

- ❑ ministr by mohl doprovodit své děti (nebo např. školáky, pokud nemá vlastní děti) do školy,
- ❑ ministr by se mohl setkat s rodiči a jejich dětmi v zóně s maximální povolenou rychlostí 20 – 30 km/h a debatovat s nimi o výhodách pěší chůze,
- ❑ ministr by mohl za přítomnosti dětí slavnostně otevřít nový most, cyklostezku nebo část pěší zóny,
- ❑ ministr a úředníci by měli jít pěšky z a do práce nebo ze stanice autobusu/vlaku, je-li to možné,
- ❑ vláda by mohla oznámit přijetí legislativy, na jejímž základě budou zpoplatněny všechny hlavní zdroje pouličního odpadu – igelitové tašky/sáčky, krabičky od cigaret a obaly od čokolád; tyto poplatky budou použity na lepší správu ulic (Irská republika již například vybírá poplatek za igelitové tašky/sáčky).

Všechny tyto aktivity se samozřejmě vztahují také na starosty/primátory nebo jiné zástupce samosprávy.

Zelené stezky

„Jedná se o komunikace vyhrazené výlučně pro nemotorové dopravní prostředky, vytvořené integrovaným způsobem, které zlepšuje kvalitu životního prostředí i kvalitu života v okolní oblasti. Tyto komunikace by měly splňovat normy, které určují jejich šířku, sklon a povrchovou úpravu, a zajišťovat příjemné a bezpečné užívání pro všechny.“ (Deklarace z Lille ze dne 12. září 2000)

Je třeba podpořit zelené komunikace ve městech, kde by plnily funkci ekologických spojnic mezi centrem a předměstími a venkovskými oblastmi. Na místech nevyužitých železničních tratí, cest pro přetahování lodí apod. by bylo možné vytvořit příjemné zelené stezky, kde by mohly děti, rodiny nebo osoby se sníženou pohyblivostí bez potíží urazit pěšky delší vzdálenost, aniž by byly ohrožovány auty.

Nápad zorganizovat v rámci Evropského týdne mobility aktivity v oblasti zelených stezek slučuje dva aspekty: podpořit organizace, aby začaly se zaváděním zelených stezek, zejména místní úřady, a také představit tyto stezky veřejnosti.

Níže uvedené činnosti jsou určeny místním úřadům i zájmovým organizacím a zahrnují aktivity od nejjednodušších až po rozsáhlé:

Zelené stezky a BEZPEČNÉ ULICE PRO DĚTI

„Příjemné a bezpečné užívání pro všechny“ – sama definice zelených stezek (viz výše) již odhaluje, jakým způsobem mohou tyto komunikace přispět ke zlepšení Zelené stezky (Greenways) a bezpečné ulice pro děti

Aktivity

- ❑ Přednostně využívejte zelenou stezku pro cyklistické výlety, srazy pod širým nebem, dopravní výchovu apod.
- ❑ Najděte na mapě vaši zelenou stezku do školy jako alternativu k nebezpečnějším trasám.
- ❑ Vytvořte a rozdejte plánky zelených stezek, které zachycují také možnosti dopravy jinými prostředky (např. nádraží, autobusové zastávky, parkoviště),
- ❑ Vytvořte průvodce s mapou,
- ❑ Vytvořte síť stezek se speciálním značením,
- ❑ Uspořádejte akce na trase.

Zvýšení obecného povědomí

- zorganizujte pěší/cyklistické výlety nebo pikniky pro všechny uživatele na stávajících i dosud nevybudovaných stezkách (v druhém případě učiňte bezpečnostní opatření) za přítomnosti zástupců místní samosprávy; zelené stezky se tak stanou ústředním bodem:
 - ❖ pro všechny občany se zvláštním pozorností zaměřenou na osoby se sníženou pohyblivostí (tělesně postižení, děti, starší lidé),
 - ❖ za účasti umělců, sportovců, politiků, osobností místního významu,
 - ❖ s bazarem jízdních kol,
 - ❖ za doprovodu zábavní show (divadlo, hudba apod.),
 - ❖ s naučnými stezkami, které umožní lidem objevit kulturní a přírodní dědictví, gastronomii apod. na stezkách a v jejich okolí,
 - ❖ s živým rozhlasovým vysíláním.
- projekt „Naše zelená stezka“, kterého se zúčastní škola, třída nebo místní občané; aktivity mohou zahrnovat umění, fotografii, poezii apod.,
 - ❖ využití zelené stezky pro výuku matematiky, zeměpisu, místní historie, životního prostředí v přírodě,
 - ❖ instalace vhodných informačních panelů,
 - ❖ návštěva zelených stezek se zástupci místní samosprávy,
- zorganizujte dobrovolný úklid zelených stezek,
- vytvořte skupinu „přátel zelené stezky“ z řad dobrovolníků (pro bezpečnost, čistotu, propagaci, pořádání aktivit atd.).

Zelené stezky = jiný způsob cestování v souladu s životním prostředím

Vytvoření odkazu spojeného se zelenými stezkami:

- přírodní dědictví:
 - ❖ procházky/cyklistické vyjíždky s průvodcem se zaměřením na vegetaci typickou pro jednotlivé zelené stezky, podél vodních toků, v lesích,
 - ❖ tabule s popisem,
 - ❖ informační balíček o přírodním dědictví,
- místní dědictví – ochrana součástí každodenního života, které se nacházejí podél stezek (milníky, zdymadla, železniční signalizace, instalace a inaugurace uměleckých děl podél stezek),
- objevte své město díky zeleným stezkám – organizované výlety: výchozí body pro výlety do přírody a vnitřní přístup k zeleni.

Úřady místní a regionální samosprávy v akci

Na místech, kde zelené stezky již existují:

- zabezpečit místa, kde se stezky setkávají se silnicemi,
- zajistit bezpečnou cestu do školy a ostatních oblastem,
- zveřejnit iniciativy a podpořit tak stezky,
- představit veřejnosti projekty zaměřené na restaurování domků pro strážce plavebních komor/stanic,
- uspořádat slavnost u příležitosti značení stezky nebo její části ,
- slavnostně zahájit provoz zařízení vybudovaných podél stezek: odpočívadla (na starých stanicích).

V místech, kde zelené stezky dosud neexistují:

- představit veřejnosti projekt zelených stezek,
- koupit od místního úřadu pozemek, otevřít část stezky, vytvořit místní síť stezek.

Při veřejné prezentaci je možné použít video (o délce 7 minut) znázorňující výhody zelených stezek v městské zástavbě. Záznam pořídilo DG-Environment a lze ho objednat na: European Commission, DG Environment, Information Centre, fax: +32 2 299 61 98, env-pubs@cec.eu.int

Evropská asociace zelených stezek (EGWA – European Greenways Association)

Více podrobností získáte v „The European Greenways Good Practice Guide“ a technických pokynech č. 1 „Green Corridors, outline routes and exact line routes: Methodological aspects“, 2a „Recovery of abandoned railway lines“, 2b „Recovery of towpaths“, 3 „Greenways and Heritage“ a z informací o zelených stezkách v metodickém plánu EGWA na: <http://www.aevv-egwa.org>

Informace o českých Greenways: greenways@ecn.cz

Zodpovědná jízda autem

Cílem Evropského týdne mobility je nejen podpořit využívání trvale udržitelných dopravních prostředků, ale také podpořit zodpovědné užívání aut tak, aby i spoluobčané, kteří využívají osobní vůz (alespoň při některých příležitostech), mohli také přispět k dlouhodobě fungujícímu městskému prostředí.

Lze uvažovat o široké nabídce aktivit, které jsou uvedeny níže, od snižování emisí, které přímo ovlivňují kvalitu ovzduší, a zvyšování počtu cestujících v jednom voze po bezpečnou a ohleduplnou jízdu tak, aby pohyb těch, kteří auta nevyužívají, byl omezen co nejméně.

Zodpovědná jízda autem a BEZPEČNÉ ULICE PRO DĚTI

Protože děti často cestují automobilem, mohou přimět svoje rodiče, aby změnili svoje chování. Proto: zapojte děti do EDBA a snažte se, aby požádaly své rodiče, ať nechají auto doma. Průzkumy ukazují, že děti samy chtějí do školy chodit pěšky nebo jezdit na kole. Děti by také měly své rodiče upozornit, když neřídí bezpečně.

Aktivity

- Vyzvěte děti a jejich rodiče, aby chodili do školy pěšky nebo na jezdili na kole – může to být formou soutěže o ceny.
- Zorganizujte výsadková místa ve vzdálenosti pětiminutové chůze od vrat školy. Rodiče se tak nebudou již nadále cpát do přeplněné oblasti u školního vchodu.
- Zorganizujte program společného sdílení aut pro rodiče a pro děti.
- Omezte možnosti parkování v blízkosti školy.
- Nechte děti měřit rychlost projíždějících automobilů a přimějte je, aby napsaly zprávu.
- Zorganizujte kampaň “slušně u vchodu do školy”, ve které děti sledují, která auta nesprávně parkují v okolí školy v době dopravní špičky a dávají řidičům za stěrače upozornění, příp. obrázek s informací.
- Zorganizujte kampaň “Nulové dopravní přestupky (Zero Traffic Offence)” pro zvýšení povědomí mezi řidiči automobilů o tom, jak by se měli vyhnout omezování mobility a bezpečnosti chodců a cyklistů.
- Názorně dětem a občanům vůbec předved'te vliv rozličných rychlostí na brzdnu vzdálenost.
- Otevřete nové přechody pro pěší, oblasti dopravního klidu, atd.
- Předložte mapu ukazující oblasti zvýšeného porušování omezení rychlosti a nehod.

Bezpečnost

- Zorganizujte kampaň „Bez dopravních přestupků“, která poskytne řidičům aut informace o tom jak během jízdy neohrozit pohyb chodců a cyklistů,
- Názorně předved'te řidičům vztah mezi rychlostí a brzdnu dráhou,

- Otevřete nové přechody pro chodce, zóny se zjednodušenou dopravou apod.,
- Představte veřejnosti mapu s uvedením oblastí, kde dochází k překračování předepsané rychlosti a častým dopravním nehodám.

Společná jízda autem

- Podpořte projekt „Chytré užívání aut“ a představte myšlenku společné jízdy autem,
- Požádejte místní obchodní společnosti, které zavedly vnitropodnikové plány na společné využívání aut, aby představily své výsledky,
- v případě, že takové plány v daném městě dosud neexistují, začněte během Týdne mobility s průzkumem a získejte potenciální zájemce o tuto službu,
- Umožněte spoluobčanům, kteří se společného užívání aut zúčastnili, aby se podělili o své zkušenosti (článek s rozhovorem v místních novinách apod.),
- Předložte plán na podporu společného využívání aut.

Ekologická vozidla

- věnujte část projektu „Zodpovědná jízda autem“ ekologickým vozidlům (na celostátní úrovni), a to zejména autům na elektrický a hybridní pohon, NGV, LPG nebo vozům na bioplyn/biopalivo,
- zorganizujte výstavu a výstavní stánky, kde si veřejnost prohlédne a bude moci vyzkoušet ekologická vozidla,
- zjistěte, zda by starosta/primátor (nebo příslušný ministr – životního prostředí, dopravy, zemědělství, energetiky) mohl používat auto na elektrický pohon po dobu trvání Evropského týdne mobility či jednoho dne tohoto týdne - cílem je upozornit sdělovací prostředky na poselství Evropského týdne mobility a možnosti, které skýtají ekologická vozidla,
- vytvořit rampu pro dodávky zboží – rampa nebo parkoviště nacházející se mimo oblast bezmotorové zóny budou vyhrazeny pro dodávky zboží nejruznějším obchodům, ekologická vozidla pak budou zboží rozvážet do obchodů
- rozvážet zboží zákazníkům v ekologických vozidlech a dopravovat nákupy na speciálně určená parkoviště,

Pro vytvoření vozového parku ekologických vozidel je zapotřebí oslovit veřejné služby města, distributory plynu a/nebo elektřiny, významné státní i soukromé dopravce a výrobce aut a/nebo autobusů.

„Bezpečné palivo“

- požádat prodejce nebo výrobce aut, aby poskytli předváděcí stánek, kde budou k vidění auta s nízkou spotřebou paliva,
- požádat autoškoly, aby poskytly kurzy energeticky efektivního řízení (ekologické řízení),
- ve spolupráci s místními benzinovými stanicemi zahájit kampaň pravidelné kontroly tlaku v pneumatikách (pokles o 0,4 barů zvyšuje spotřebu paliva o 10 %).

Parkování

- představit nové parkovací zóny nebo zóny se zákazem parkování nebo zpřísnit zákazy parkování,
- poskytnout informace o parkovacích předpisech.

„Dejte autu volno“

- představit zařízení pro a/nebo předvést dopravu zboží na kole,
- vyzvat „Každodenní cyklisty“, aby předvedli své zvyky a zkušenosti s přepravou dětí a zboží, výlety na kolech, vhodným oblečením apod.,
- zorganizovat soutěže, během kterých řidiči aut odevzdají své poznávací značky a místo nich získají jízdenky na MHD; umožněte jim podělit se o zážitky, odměňte je,

nebo

- ❑ publikovat příručku pravidel chování řidiče osobního vozidla, která poskytne informace o výše uvedených bodech, jako je úspora paliva, snížení hluku, opravy (kola s tlumiči hluku, nové olejové filtry apod.), myčky aut s recyklací vody, parkovací plochy atd.

Řízení mobility

Řízení mobility je přístup orientovaný na poptávku, jehož cílem je změnit typický rozkol ve prospěch trvale udržitelných způsobů dopravy, jako je cyklistika, vzájemná dohoda motoristů jezdit na pravidelné cesty střídavě ve vozidle jednoho z nich, tradiční veřejná doprava a nová, flexibilní dopravní opatření – jako místní autobusy s flexibilními trasami, doprava reagující na poptávku, obecní doprava, sdílená taxi, sdílení automobilů, služby záchytných parkovišť Park and Ride, městská dodávka nákladu a drobného zboží atd. Řízení mobility se stává rozhodným prvkem pro udržitelný rozvoj měst. Tento nový přístup zahrnuje nová partnerství a soubor prostředků na podporu a vyvolání změny v postoji a chování k trvale udržitelným způsobům dopravy. Tyto prostředky jsou obvykle založeny na informacích, komunikaci, organizaci a koordinaci a vyžadují propagaci.

Řízení mobility se již několik let realizuje v několika evropských státech na celostátní, regionální, městské a místní úrovni. Zkušenosti v průběhu těchto let ozřejmily, které aspekty řízení mobility jsou rozhodující: jedním z nich jsou partnerství se společnostmi. Podniky by v odpovídajícím rámci měly být zodpovědné za omezování svého vlivu na životní prostředí. Mohou tak učinit, pokud podniknou výzkum a sestaví plán na řešení, ve kterém se zaměří na organizaci dopravy. Místní úřady mohou začít navazovat partnerství s podniky a uplatňovat plány podniků zaměřené na mobilitu během Evropského týdne mobility.

Plány pro cesty do škol

Bezpečnost silničního provozu hraje vždy významnou úlohu v opatřeních pro řízení mobility pro školy. Typické služby pro řízení mobility jako jsou informace a rady, koordinace dopravy a organizace cest jsou pravidelně nasazeny v do školních cestovních plánů po celé Evropě.

Aktivity

- ❑ Poskytněte dobré cestovní informace o všech režimech dopravy.
- ❑ Zhotovte mapy “propojení dopravních režimů”, které ukazují cyklistické trasy, zastávky veřejné dopravy, služby jako zařízení pro parkování kol, průchozí zkratky, atd. pro školy.
- ❑ Poskytněte průvodce pro přístupnost ke školám.
- ❑ Poskytněte dopravní informace jednotlivcům ve školách.
- ❑ Nabídněte v rámci ETM zvláštní jízdné pro děti a lidi, kteří je doprovázejí.

Viz také činnosti v oddíle pojednávajícím o sdílení automobilů (str. 24 – 25) a o pěšibusu a cyklobusu (str. 12 – 13,15).

Další aktivity

- ❑ Zorganizujte Cyklistický den pro zaměstnance s odměnami pro cyklisty, např. pružná pracovní doba, snídaně, tričko, živá kapela, sprchy, masáž, možnost nechat si do kola vyrýt označení proti krádeži, vyhrát kolo atd.
- ❑ Nechte slavnou osobnost města, např. starostu, prohlásit: „Jezdím do práce na kole/chodím pěšky/používám veřejnou dopravu.“
- ❑ Udělte Trofej za mobilitu společnosti, která usiluje o trvale udržitelnou mobilitu.
- ❑ Zorganizujte pro podniky Den trvale udržitelné dopravy (bez aut): zaměstnanci půjdou do práce pěšky, pojedou na kole, využijí veřejnou dopravu, pojedou jich více v jednom autě.
- ❑ Odměňte pravidelně dojíždějící jedince zvláštními akcemi, např. snídaní, novinami (když třeba již mají předplatní jízdenku), a informujte o tom média.

- Zorganizujte akci s míčkem proti stresu: řidiči v dopravních zácpách dostanou „míček proti stresu“.
- Vypracujte konkrétní kritéria a označte Společnosti s příznivým vztahem k cyklistice.
- Podpořte iniciativy pro střídavé používání automobilů mezi podniky ve městě.
- Požádejte podniky, aby zaměstnavatelé nabídli zaměstnancům cyklistickou prémii (za km).
- Cestovní podnikové plány: vyzkoušet opatření u příležitosti ETM.

Viz také seznam podnikových aktivit při akcích Živé ulice.

Plány městské dopravy

Evropský týden mobility je velkou příležitostí, jak vzbudit zájem o plány městské dopravy. Proto musí být občané v jeden konkrétní den informováni o přístupu radnice:

- Uspořádat výstavu informující o různých možných scénářích vývoje dopravy ve městě a o tom vybraném.
- Zorganizovat konferenci o Plánu městské dopravy.
- Pozvat občany v jednotlivých čtvrtích na setkání na téma, co je s městskou dopravou v sázce.
- Prezentovat/zavést některá opatření z Plánu městské dopravy jako součást technické organizace (nové autobusové trasy, nová záchytná parkoviště Park and Ride, cyklistické stezky, plány na ekologické dojíždění, centra mobility atd.) a poskytnout konkrétní informace o těchto novinkách.

Mobilita a zdraví

Obyvatelé Evropy mají velké obavy ze znečištění ovzduší a problémů s městskou mobilitou. Průzkum provedený nedávno Evropskou komisí ukazuje, že 70 % Evropanů mělo v roce 1999 větší obavy o kvalitu vzduchu než v roce 1994. Znečištění ovzduší je v seznamu obav o životní prostředí na vrcholu a hlavním důvodem jejich nespokojenosti s prostředím, kde žijí, je automobilová doprava.

Zároveň se však počet vozidel na evropských silnicích i v městské dopravě neustále zvyšuje, což má za následek zhoršení kvality života obyvatel měst (hluk, znečištěné ovzduší, stres atd.).

Kromě místních zdravotnických služeb, zdravotních pojišťoven a lékařských nebo sportovních sdružení by adekvátními partnery k organizaci pohybových a zdravotních aktivit mohly být podniky. Podniky nemusí vždy zajímat, jak jejich zaměstnanci jezdí do práce – ale velmi je zajímá počet osob nepřítomných v důsledku nemoci. Pohybové poradenství v souvislosti s lékařskými prohlídkami a naopak je čím dál tím populárnější.

Mobilita, zdraví a BEZPEČNÉ ULICE PRO DĚTI

Cílem Evropského týdne mobility je do velké míry zvýšit povědomí veřejnosti o negativních dopadech automobilové dopravy na životní prostředí a kvalitu života v našich městech i propagovat trvale udržitelné způsoby dopravy. Děti jsou zranitelné zápornými vlivy motorizované dopravy na životní prostředí. Vědci tvrdí, že je prokazatelný vztah mezi astma a dýchacími obtížemi u mladých dětí a vlivy dopravy na životní prostředí v městských oblastech. Tudíž všechny činnosti a akce pro zvýšení povědomí dávají pobídky pro využívání veřejné dopravy nebo cyklistiky nebo chůze, jež přispívají ke zdravějším městům pro mladé lidi.

Proto ke zdravějšímu městu přispívají všechny aktivity a akce zvyšující povědomí o těchto skutečnostech a podporující užívání veřejné dopravy, cyklistiku nebo chůzi.

Zátěž pro životní prostředí

Dvěma hlavními ekologickými fenomény, na které se akce soustředí, je hluk a kvalita ovzduší. Proto je nezbytné uspořádat vzdělávací akci na toto téma:

- Požádat síť monitorující kvalitu ovzduší, Agenturu pro životní prostředí, Informační a dokumentační střediska hluku, o uspořádání výstavy o ovzduší a hluku.

- ❑ Nechat síť monitorující kvalitu ovzduší, Agenturu pro životní prostředí, předvést přístroje měřící kvalitu ovzduší a hluk.
- ❑ Požádat státní/městskou policii a střediska technické kontroly automobilů, aby na parkovištích nabízely testy vozidel na znečišťování životního prostředí.

Výhody chůze a cyklistiky

- ❑ Vyzvěte příslušné organizace (zdravotní pojišťovny atd.), aby informovaly o blahodárných účincích fyzické aktivity na zdraví, zdravotních rizicích a ekonomických nákladech na fyzickou nečinnost, jak začlenit fyzickou aktivitu do každodenního života atd.
- ❑ Zorganizujte debatu s lékaři o negativním dopadu dopravy na zdraví (zvláštní pozornost by mohla být věnována školním lékařům).
- ❑ Požádejte nemocnice/lékaře, aby nabídli „lékařskou prohlídku“ (krevní tlak, oběh, hmotnost, kostní hmota atd.).
- ❑ Nechte sportovní sdružení představit jejich aktivity a nabídky.
- ❑ Požádejte sportovní sdružení, podniky, školy atd., aby se zúčastnily zápasů, závodů nebo štafet.
- ❑ Požádejte příslušné organizace, aby zřídily hřiště podporující fyzický pohyb a fyzické schopnosti dětí.
- ❑ Vyzvěte skupiny „zdravé chůze“ (organizované lékařem nebo klinikou pro skupinu mužů a žen, kteří si udržují zdraví společnou chůzí), aby se představily.
- ❑ „Chůze pro zdraví“ se zúčastní ministr zdravotnictví/ředitel odboru zdravotnictví.
- ❑ Představte občanům již zavedená nebo plánovaná opatření, která zlepší situaci chodců a cyklistů (dopravní útlum, pěší zóny, přímé/nově vybudované stezky nebo síť pro cyklisty a chodce atd.).
- ❑ Prosím, zvažte v tomto kontextu také všechna doporučení týkající se aktivit v rámci tématu Cyklistika, Živé ulice a Zelené rekreační zóny.

Volný čas a nakupování

Toto téma se má zabývat těmito dvěma aktivitami, které jsou důvodem cestování, a dále má představit alternativy, jak podnikat tyto cesty jinými dopravními prostředky než autem. Vyzývá také občany, aby objevovali město z jiného pohledu než zpoza předního skla. Toto téma se velmi hodí k nalezení místních partnerů, neboť je mohou využít k propagaci svých služeb a nabídek.

Zábava a Bezpečné ulice pro děti

Přístup k zábavě a nakupování je nezbytnou součástí společenské integrace a hlavním způsobem, jak si užívat společenského života. U dětí a mládeže jde především o řadu aktivit mimo domov: návštěva knihovny, chození do zájmových kroužků (sport, skaut, umění), kino, divadlo atd.

Aktivity

- ❑ Spolupracujte s organizacemi, které nabízejí mimoškolní aktivity, na vypracování charty pro právo dětí na bezpečnou cestu k nim a domů.

Objevujte město

Trávení volného času v rámci Evropského týdne mobility by mohlo být příležitostí objevovat město bezpečně a v tišším prostředí. Aby si lidé užili město bez auta, lze navrhnout několik aktivit:

- ❑ Nabídnout k objevování města speciální vláčky.
- ❑ Požádat turistické průvodce nebo místní turistické kluby, aby zorganizovali prohlídky s průvodcem.
- ❑ Zorganizovat chodecké štafety. Potenciálními partnery jsou obchody a společnosti specializované na sportovní výrobky, obchodníci, školy, sdružení atd.

- ❑ Umožnit hoteliérům zpřístupnit veřejnou dopravu, pronajímat kola nebo zavést systémy sdílení automobilů.

Zábavní aktivity

- ❑ Požádat sdružení, školy, potravinářský průmysl atd., aby zorganizovaly snídani zdarma nebo obrovský piknik v poledne nebo odpoledne.
- ❑ Nabídnout koncerty, divadla, pouliční představení, umělce, klauny atd. pod širým nebem.
- ❑ Nabídnout na hlavním náměstí bílou zeď, kde mohou lidé vyjádřit své názory.
- ❑ Požádat místní sportovní sdružení nebo obchody a společnosti specializované na sportovní výrobky, aby v ulicích zorganizovaly ukázky sportů: fotbal, košíkovou, (plážový) volejbal, bruslení na in-line bruslích atd.
- ❑ Nabídnout specifické způsoby dopravy, např. koňské povozy, turistické vlaky, solární čluny atd.

Nakupování

Někteří obchodníci mohou vyjádřit obavy z organizace Evropského týdne mobility, zvláště pokud se předpokládá zavedení oblastí bez aut. Musí být věnováno zvláštní úsilí zapojit je v rané fázi a podnítit jejich účast na organizaci. Mohly by být využity následující aktivity:

- ❑ *Vypracovat dokument o komunikaci, zvláště určený pro obchodníky.* Tento dokument může být koncipován tak, aby od obchodníků získal požadované informace, jak se dostat do centra města bez použití automobilu (políčka, která může obchodník zaškrtnout, aby označil nejbližší autobusovou zastávku, parkoviště nebo místo, kde si lze pronajmout kolo). Může také uvádět informace o obchodě, autě nebo městě.
- ❑ *Vyrobít papírové sáčky a rozdat je obchodníkům.* Na jedné straně by se opakoval evropský symbol akce, na druhé straně by stálo propagační sdělení o obchodech v centru města.
- ❑ *Vytvořit prostor pro dodávky.* Prostor nebo parkoviště umístěné mimo oblast bez aut/centrum města by bylo vyhrazené pro dodávky zboží určené do obchodů. Zboží pak převezmou čistá vozidla a doručí je do obchodů.
- ❑ *Zřídit dodávkovou službu pro zákazníky pomocí elektromobilů.* Mělo by sem patřit dopravení nákupů na parkoviště pro okamžitou potřebu.
- ❑ *Zavést „Dodávkovou službu s nulovými emisemi“.* Může být zřízeno předávací stanoviště, sestávající ze stánku neustále obsazeného personálem a vybaveného chladničkami ke skladování mraženého zboží. Spojení mezi obchody a zákazníky zajistí dodávková kola.
- ❑ *Rozdávat v obchodech jízdenky MHD.* Během Evropského týdne mobility a předtím by obchody v centru města nabízely svým zákazníkům jízdenky MHD platné po celý týden.
- ❑ *Vyzvat obchodníky z městského centra, aby zorganizovali loterii, nabízené ceny by souvisely s tématem Týdne, např. kola, kolečkové brusle atd.*
- ❑ *Podnítit obchodníky, aby zabrali veřejné prostory.* Evropský týden mobility se nesmí změnit v obrovskou komerční akci zorganizovanou za marketingovými účely. Místní úřady by však mohly podpořit obchodníky ve využití veřejných prostor vzniklých např. díky zákazu vjezdu, jako jsou terasy, stánky na chodníku atd.

„Ve městě bez auta!“ 22. září

Oblasti bez aut

Ve městě musí být vytvořena jedna nebo několik oblastí bez aut. Tato/tyto oblast/i bude/ou většinu dne uzavřena/y motorizované dopravě. Do oblastí(i) bez aut budou vpuštěni pouze chodci, cyklisté, veřejná doprava a čistší vozidla (na plyn, na přírodní plyn, elektrická atd.).

Bude-li vytvořena více než jedna oblast bez aut, například ve velkém městě, mohly by různé oblasti bez aut spojovat jako přidaná hodnota pěší stezky.

Oblast(i) bez aut lze také výhodně podpořit nárazníkovou zónou, kde by byly konkrétní informace pro řidiče.

Umístění a velikost oblastí bez aut by měly být pečlivě zvoleny s ohledem na místní podmínky a kontext. Kritéria by mohla být následující:

- Jaká oblast nejlépe vyhovuje vysvětlení/představení konkrétních témat řešených v daný den (např. hluk: běžně velmi přeplněná ulice/křižovatka, která se v daný den stane „ostrůvkem ticha“)?
- Jaká plánovaná opatření by mohla být u příležitosti dané dne představena nebo vyzkoušena (např. zřízení/rozšíření pěší zóny)?
- Existují nějaké aktivity pro konkrétní cílové skupiny (děti: jsou v okolí školy atd.)?
- Kdo nebo co je v oblasti umístěno, co by mohlo k danému dni přispět vlastními aktivitami (gastronomická, sportovní zařízení nebo jakákoliv jiná instituce, která by mohla představit své aktivity – relevantní k cílům daného dne – na ulici bez aut)?
- Kdo a z jakého důvodu do této oblasti přichází v „běžných“ dnech? Jak se dopravuje? Kolik lidí navíc bude (muset) používat veřejnou dopravu?
- Kolik parkovacích oblastí bude zapotřebí v okolí oblasti bez aut (umístění parkovišť, potenciální prostor pro zřízení dalšího parkovacího prostoru)?
- Má-li se zřídit více oblastí bez aut: jak lze tyto různé oblasti spojit?

Bariéry a kontrolní stanoviště

Přístupy do oblastí(i) bez aut budou monitorovány a budou zde nainstalovány bariéry.

Za tímto účelem bude zapotřebí pomoc následujících služeb a osob:

- místní silniční nebo městský dopravní úřad,
- státní nebo městská policie,
- personál místních úřadů: zapojení personálu radnice je dobrý způsob, jak zapojit celou radnici a podpořit vnitřní komunikaci.

Seznam výjimek

Výjimky musí být minimální. Měl by být sestaven krátký seznam vozidel s výjimkou. Oprávněná vozidla by mohla být opatřena znakem, který by posílil osvětovou dimenzi akce.

Kromě čistých vozidel (na plyn, na přírodní plyn, elektrických atd.) mohou být výjimky uděleny následujícím:

- zdravotníci, kteří by měli u bariér uvést rozumný důvod,
- pohotovostní služby, včetně policie, hasičů, lékařské pohotovosti, pracovníků elektráren a plynáren (automatický vstup do oblasti),
- naléhavé opravy (po vytočení bezplatného čísla a uvedení povahy práce),
- tělesně postižení.

Žádosti o výjimku nestanovenou ve výše uvedeném seznamu by měly být adresovány odpovědnému městskému odboru.

Obyvatelé

Obyvatelé by měli být vyzváni, aby den předem odstranili své automobily, aby uvolnili ulice v oblasti bez aut. Možná budou zapotřebí speciální parkoviště; s provozovatelem(i) parkovišť se podepíší smlouvy.

Alternativní možností je umožnit obyvatelům odjet s auty z oblasti, ale nepovolit jim návrat před určitou dobou. Pak by museli své automobily nechat na parkovišti mimo oblast bez aut.

Dodávky do oblastí(i) bez aut

Dodávky budou povoleny do určité doby, která bude určena v souladu se všeobecnými podmínkami, jež byly stanoveny.

Pro obchodníky vyžadující dodávky ve dne by mohla být mimo oblast vytvořena nakládací zóna. Z tohoto místa budou dodávky dovezeny do oblastí(i) bez aut oprávněnými vozidly (na plyn, na přírodní plyn, elektrickými atd.).

Zákazníkům lze nabídnout dodávkovou službu čistými vozidly, buď do domu, nebo na parkoviště mimo oblast(i) bez aut.

Alternativní způsoby dopravy

Zde uvedené aktivity mají zajistit mobilitu občanů v rámci iniciativy Evropský den bez aut. Prosím, vymyslete další způsoby, jak propagovat alternativní způsoby dopravy v předešlých částech zabývajících se jednotlivými tématy.

Veřejná doprava

(viz také doporučení k tématu „Veřejná doprava“)

Aby se pro obyvatele zajistily efektivní alternativní způsoby dopravy a aby se propagovala veřejná doprava, mělo by se nabízet následující:

- kratší intervaly mezi spoji,
 - vyšší počet spojů dostupných osobám s omezenou pohyblivostí,
- zvláštní jízdné, například:
- volná přeprava v síti,
 - propagační nabídky (denní jízdenky, týdenní jízdenky, jízdenky za symbolickou cenu),
 - konkrétní iniciativy (kombinované parkovací lístky + jízdenky na autobus nebo jízdenky na autobus + vlak, jízdenky nabízející slevy v kinech nebo na bazénech atd.).

Vyplatí se také provozovat kyvadlovou dopravu, která bude spojovat vzdálená parkoviště s centrem města nebo obsluhovat konkrétní trasy (okružní cesty městem, okruhy atd.).

Čistší vozidla

(viz také doporučení k tématu „Odpovědné používání automobilu“)

Vozidla na přírodní plyn, na plyn a elektrická vozidla se mohou používat v oblastí(ech) bez aut k následujícím účelům:

- dodání zboží obchodníkům,
- dodání zboží zákazníkům,
- používání tělesně postiženými,
- používání obyvateli,
- konkrétní žádosti, které lze vyřídit individuálně na kontrolních stanovištích, na parkovištích nebo telefonicky na bezplatném telefonním čísle.

Jízdní kola

(viz také doporučení k tématu „Cyklistika“)

K podpoře cyklistiky 22. září lze přijmout alespoň čtyři opatření:

- zapojit místní cyklistické skupiny
- pronajímat nebo půjčovat kola: např. na záchytných parkovištích Park and Ride, na nádražích, autobusových zastávkách a v centru oblastí(i) bez aut. Lze využít různé pronajímací nebo výpůjční systémy: kombinovaná jízdenka na autobus + pro kolo nebo parkovací lístek + jízdenka pro kolo, klíče od auta nebo registrační doklad proti kolu atd.
- hlídaná a chráněná parkoviště pro kola
- bezpečné a dobře vyznačené cyklistické stezky mimo oblast(i) bez aut

„Ve městě bez auta!“ 2004 = pracovní den

V Evropský den bez aut 22. září v pracovní den roku 2004 (a také následující dva roky) budou účastnická města muset oslovit své obyvatele ve všední, tedy pracovní den. Lidé tedy nebudou přicházet do centra města, jen aby se prošli, ale aby šli do práce, školy nebo na univerzitu, navštívili své zákazníky a klienty, nechali se ošetřit atd.

Proto by účastníci měli organizovat hlavně aktivity zaměřené na dojíždějící, podniky a školy. Nápady na aktivity lze nalézt v příslušných částech kapitoly „Aktivity pro celý týden věnovaný trvale udržitelné mobilitě“.

Samozřejmě se bude muset vynaložit ještě větší úsilí, aby se zajistila mobilita občanů, a nabídnout jim udržitelnější (co se týče kapacity a frekvence) způsoby dopravy (viz předcházející části). Navíc je také důležitější než v minulých letech zapojit místní zainteresované strany s cílem vypracovat společné projekty a aktivity oslovující příslušné cílové skupiny, jako jsou zaměstnanci nebo studenti, a obrátit jejich pozornost na cíle Evropského dne bez aut.

Parkoviště

Rozhodnutí radnice ohledně zajištění parkovišť 22. září by měla vzít v úvahu následující dvě zásady:

- zajistí řidičům možnost opustit automobily a využít alternativní způsob dopravy
- lidem, kteří chtějí vstoupit do oblastí(i) bez aut, by se mělo rozmluvit, aby dojeli autem až k jejím hranicím

Aby byly tyto zásady dodrženy, lze zřídit tři typy parkovišť:

- záchytná parkoviště Park and Ride
- parkoviště pro okamžitou potřebu
- parkoviště pro obyvatele

Záchytná parkoviště Park and Ride

K podněcení obyvatel opustit své automobily a používat veřejnou dopravu lze na předměstích zřídit záchytná parkoviště Park and Ride. Tato parkoviště by měla být hlídaná a otevřená podle výše uvedené doby. Mohou být zdarma nebo ne (například kombinovaný parkovací lístek + jízdenka na autobus nebo parkovací lístek + jízdenka pro kolo).

U parkovišť, která nejsou umístěna podél pravidelných tras veřejné hromadné dopravy, by měla jezdit zvláštní kyvadlová doprava.

Parkoviště pro okamžitou potřebu

Zvláštní parkoviště by měla být zřízena poblíž oblastí(i) bez aut pro ty, kteří potřebují svá auta používat. Tato parkoviště se mohou používat:

- k vysazení někoho
- ke krátkodobému parkování (méně než jedna hodina)

- k usnadnění sdílení automobilů
- k dodávce zboží atd.

Neměla by se používat jako dlouhodobá parkoviště. Ve dne by měla být hlídána. Je možné zajistit kyvadlovou dopravu z těchto parkovišť do centra města.

Parkoviště pro obyvatele

Parkoviště by měla být vyhrazena pro obyvatele (viz výše část o obyvatelích). Měla by být umístěna buď uvnitř oblasti(i) bez aut (a přístupná pouze před akcí nebo po ní), nebo poblíž hranic oblasti(i) bez aut.

Tato parkoviště by se měla otevřít den před akcí a zůstat otevřená do dne po akci.

Měly by být zavedeny specifické parkovací poplatky, aby podnítily obyvatele nechat své automobily na parkovištích celý den. Podrobnosti je třeba dohodnout s provozovatelem(i) parkoviště.

Posouzení iniciativy

Místní úřady by měly provést místní monitoring, aby bylo možné poučit se na místní, celostátní nebo evropské úrovni. Monitoring by měl zahrnovat:

- kvalitu ovzduší
- hluk
- dopravní proudy
- veřejné mínění

Kvalita ovzduší

V oblasti(ech) bez aut a mimo ně lze nainstalovat pevná a mobilní čidla a měření by se měla provádět několik dní, aby byla možná komparativní analýza.

Aby se zajistilo platné srovnání, měření budou muset být provedena také v jiné neděle s podobnými meteorologickými podmínkami.

Účastnická města, která nevlastní zařízení ke sledování ovzduší, by se je měla pokusit získat od:

- měst, která se iniciativy neúčastní,
- měst, která vlastní více zařízení, než potřebují.

Hluk

Zařízení k měření hluku lze nainstalovat do oblasti(i) bez aut i mimo ně, aby se změřil dopad Dne na hladinu hluku. Pro účely komparativní analýzy by se měl hluk monitorovat několik dní. Užitečné rady a pomoc s metodologií může poskytnout několik organizací, například místní zdravotnické úřady.

Dopravní proudy a využívání veřejné dopravy

Uvnitř oblasti(i) bez aut i mimo ně by se mělo monitorovat následující:

- počty uživatelů veřejné dopravy,
- motorizovaná doprava,
- cyklisté,
- chodci,
- využívání parkovišť.

Pro účely komparativní analýzy by monitorování mělo probíhat několik dní.

Odbornou a logistickou pomoc mohou obvykle poskytnout místní silniční a městské dopravní úřady.

Další způsoby monitoringu

Místní úřady mohou provést jiný monitoring podle typu podniknutých opatření a toho, co ode Evropského dne bez aut očekávají. Bude využit specifický proces posuzování.

Pro posouzení reakce veřejnosti na Evropský den bez aut lze provést cílené průzkumy. Průzkum lze provést mezi několika konkrétními skupinami:

- obyvatelé celého města,
- lidé cestující do oblastí(i) bez aut,
- obyvatelé oblastí(i) bez aut,
- obchodníci v oblastech bez aut,
- zákazníci obchodníků,
- lidé pracující v oblastech bez aut.

Místním úřadům budou nabídnuty dotazníky a metodologie používané na celostátní úrovni, aby se zajistila konzistentnost mezi různými průzkumy provedenými na místní úrovni.

Bude také vyvinuto zvláštní úsilí, aby se podnítili obchodníci ke sledování následujícího:

- počet zákazníků v obchodech v oblastech bez aut,
- počet zákazníků v odlehlých supermarketech,
- obrat, ve spolupráci s Obchodní a průmyslovou komorou a obchodníky.

Trvalá opatření

Nová linka veřejné dopravy, stálá debata o udržitelných formách mobility, prodloužení sítě pro cyklisty, ... zúčastněné magistráty či městské/místní úřady se vyzývají, aby během vyhlášení Charty Evropského týdne mobility 2004 zahájily alespoň jedno opatření pro udržitelnou dopravu ve městě, které bude nadále existovat i skončení týdne mobility.

Zejména Charta Evropského týdne mobility 2004 žádá, aby zúčastněné místní úřady “uskutečnily jedno nebo více nových praktických opatření, která přispívají k odklonu od soukromých osobních automobilů k dopravním prostředkům šetnějším pro životní prostředí a obecně k udržitelné mobilitě ve městech.”

Trvalá opatření pro udržitelnou městskou dopravu nemusejí být nezbytně nákladná. Tato trvalá opatření mohou mít různou velikost a rozsah. Náklady mohou sahát od několika tisíc Kč za reflexní vybavení pro cyklisty z cyklobusu (nebo vesty pro děti z pěšibusu) až po velké investice do veřejné dopravy nebo cyklistické infrastruktury.

Trvalá opatření způsobí, že kampaň Evropského týdne mobility potrvá celý rok. Připomínají lidem skutečnost, že doprava s menším počtem automobilů je možná. Trvalá opatření ukazují, že závazek města se nekončí s posledním dnem Evropského týdne mobility, a že místní úřad, jeho politici a jeho služby si přejí investovat do budoucnosti a do kultury nové mobility.

Návrhy možných trvalých opatření:

- ❑ nová zařízení pro cyklisty: nové stezky, parkovací zařízení, rozmístění značek, půjčovny kol, atd.;
- ❑ rozšíření pěších zón a pěšího provozu, bezpečné cesty do školy, zlepšení infrastruktury (chodníky, přechody), atd.;
- ❑ zlepšení sítě veřejné dopravy: prodloužení stávajících nebo zřízení nových linek, jízdní pruhy vyhrazené pro autobusy, nové zastávky a přestupní místa, modernizace vozového parku včetně energeticky účinných a čistších vozidel, informační systémy, atd.;
- ❑ schémata zklidnění dopravy a řízení přístupu: snížení omezení rychlosti, nové předpisy o průjezdu a parkování, nová organizace prostoru ulic se zvětšením prostoru pro chodce, zóny s omezením rychlosti na 30 km/h, obytné zóny, atd.;
- ❑ dostupnost: chodníky upravené pro nevidomé a pro vozíčkáře, nízkopodlažní vozový park veřejné dopravy, odstranění architektonických překážek, nájezdové rampy pro vozíčkáře, atd.;
- ❑ nové formy vlastnictví anebo používání automobilů: schémata carpoolingu (sdílení automobilu) a schémata carsharingu, atd.;
- ❑ distribuce nákladu: nové předpisy pro nákladní auta, vykládací plochy pro přesun nákladu, používání čistých vozidel, atd.;
- ❑ řízení poptávky po mobilitě: příprava (akčního) plánu udržitelné mobility, plány mobility pro podniky a/nebo školy, atd.

Téma Evropského týdne mobility 2004 **BEZPEČNÉ ULICE PRO DĚTI** nabízí široké spektrum možných trvalých opatření. Tato opatření ještě posílí spolupráce, kterou město nebo obec naváže se školami, rodiči, učiteli a dětmi. Město může pomoci:

- ❑ školám vypracovat plány pro bezpečné cesty do škol;
- ❑ ustavením zvláštního fondu na zlepšování tras do škol a okolí škol;
- ❑ nabídnutím programu pro „pěšibus“ (pro celé město nebo pro zúčastněné školy) včetně pojištění pro děti a doprovázející rodiče, ve spolupráci s policií, která poskytne odborné rady a pomoc; nabídkou programu pro „cyklobus“ (viz str. 12 – 13, 19);
- ❑ tím, že zajistí pro město samé i pro školy kvalitní stojany na kola;
- ❑ omezením rychlosti automobilové dopravy nebo jejím vyloučením v blízkosti škol, hřišť a sportovních klubů;

- ❑ distribucí prostředků, které zvyšují viditelnost mladých cyklistů (přilby, vlaječky na bicykly nebo reflexní vesty či pásy);
- ❑ organizací bazarů kol pro děti tak, aby děti mohly jezdit na kolech vhodné velikosti.

Projekt SMILE programu EU Life vypracoval přehled 170 trvalých opatření ve strategii městské dopravy, která sahají od celkového městského plánu dopravy až po schémata řízení mobility v malém měřítku pro školy a podniky. Více informací naleznete v databázi na adrese www.smile-europe.org .

INFORMACE A KOMUNIKACE

Informační a komunikační nástroje na evropské a národní úrovni

Pro potřeby projektu Evropský týden mobility a Evropský den bez aut byly navrženy různé typy nástrojů, které byly poskytnuty k dispozici úřadům místní samosprávy na www.mobilityweek-europe.org, www.22september.org a www.env.cz/edba

Kromě této příručky existuje v anglické verzi:

- logo Týdne mobility
- prezentační prospekt
- Charta projektu „Ve městě bez auta!“/Evropský týden mobility
- plakát (o rozměrech 80x120 cm nebo 40x60 cm)
- samolepky a pohlednice
- internetová prezentační karta
- Evropský zpravodaj a přehled

Tyto nástroje by měly být přeloženy a upraveny národním koordinačním úřadem a evropskými i mezinárodními asociacemi a organizacemi a za daných podmínek nabídnuty místním úřadům.

Národní koordinátoři mohou vyvinout vlastní nástroje. Zkušenosti z předešlých let dokazují, že soubor propagačních materiálů pro tisk, který představí iniciativu a aktivity pořádané na národní úrovni a na rozsahu jedné strany přiblíží jednotlivé partnery, je velice užitečný.

MŽP v roce 2004 nabízí logo EDDBA a ETM, Chartu EDDBA a ETM a tuto příručku ke stažení na www.env.cz/edba Měštům, která mají zájem o účast, MŽP zašle Chartu EDDBA a ETM a dodá také plakáty s volným prostorem pro vlepění vlastních programů a propagační předměty do soutěží.

Informace a komunikace na místní úrovni

Úřady místní samosprávy budou informovat veřejnost pomocí několika nástrojů o podrobnostech akce.

Pro zajištění dobré spolupráce na evropské úrovni budou tyto dokumenty:

- obsahovat evropské symboly pro snazší identifikaci projektu
- vyzývat občany, zájmové skupiny, organizace tělesně postižených, společnosti apod., aby se Evropského týdne mobility zúčastnili

Informační dopisy

Před zahájením akce bude odesláno několik informačních dopisů, upravených pro jednotlivé cílové skupiny:

- dopis starosty/primátora adresovaný všem občanům několik týdnů před zahájením akce
- zvláštní dopis pro každou zasaženou cílovou skupinu (majitelé obchodů, podnikatelé, obyvatelé dané oblasti atd.), který poskytne informace a vyzve výše jmenované, aby se zúčastnili příprav. Tento dopis bude odeslán předem, aby splnil níže uvedené účely.

Informační dokumenty

Informovat občany o konání Evropského týdne mobility a podpořit debatu o pohybu, dostupnosti a bezpečnosti ve městě. Bude nutné vytvořit a rozdat dokumenty představující akci:

- shrnující dokument o technických aspektech události – tento dokument bude rozdáván před akcí a v jejím průběhu na všech veřejných místech, případně v obchodech a podnicích; další možností je zaslat dokument všem občanům a zasaženým skupinám nebo ho umístit na přední skla automobilů
- mimořádné vydání zpravodaje místního úřadu

- zvláštní článek „Bezpečnost dětí na ulicích našeho města“ v místních novinách; lze uzavřít partnerskou spolupráci s regionálním tiskem
- zvláštní dokument pro majitele obchodů
- propagační materiál pro místní tisk vydaný u příležitosti tiskové konference týden před akcí.

Specifické nástroje pro projekt „Ve městě bez auta!“

Kromě výše uvedených informačních dokumentů mohou být použity zvláštní nástroje, které obyvatelům měst usnadní orientaci během akce „Ve městě bez auta!“ nebo dalších dnů bez aut:

- zvláštní značení pro řidiče automobilů v městských oblastech, pomoc mohou poskytnout také silniční služby
- zvláštní značení pro chodce a cyklisty podél zajištěných stezek, také zde mohou pomoci silniční služby
- poutače nebo billboardy oznamující konání akce, umístěné na okraji zóny bez aut

Dále budou vytvořeny speciální týmy, které budou poskytovat informace na parkovištích, vstupech do zón bez aut a oblastech s omezeným provozem, ale také na hlavních křižovatkách.

Interní komunikace

Evropský týden mobility musí také vytvořit komunikační nástroj pro místní úřady pro závazky obyvatel.

Fungující interní komunikace umožní.

- zapojení zaměstnanců zastupitelstva do příprav Evropského týdne mobility a zajistit jeho úspěch
- pověřit zaměstnance zastupitelstva propagací této iniciativy a nových forem městské dopravy
- iniciovat u zaměstnanců rozsáhlejší využívání udržitelných prostředků dopravy v budoucnosti
- zahájit nový ekologický plán dojíždění do zaměstnání, zejména pro zaměstnance zastupitelstva

Mobilizace pracovníků zastupitelstva

Mnoho pracovníků bude požádáno (pokud možno na bázi dobrovolné činnosti), aby vyřizovali telefonní hovory, informovali občany (hostesky), monitorovali přístup do zón bez aut a k parkovištím během dní bez aut, řídili navržené aktivity atd.

Interní plán mobility

Kromě zapojení do příprav musí jít zastupitelstvo dobrým příkladem. Proto se budou pracovníci účastnit aktivit organizovaných v rámci Evropského týdne mobility.

Pro to je třeba vypracovat interní plán mobility a uspořádat přípravné setkání. Je možné oslovit dopravce nebo nájemce kol a ve spolupráci s nimi vytvořit alternativní způsoby dopravy. Vzhledem k tématu letošního ročníku, kterým je „dostupnost“, musí místní úřady zapojit do příprav organizace sdužující tělesně postižené.

PŘÍLOHA 1: PROJEKTOVÁ SKUPINA

KOORDINÁTOR PROJEKTU, EVROPSKÝ INFORMAČNÍ BOD:

ACCESS

Evropská města pro novou kulturu pohybu
18, Square de Meeüs, B-1050 Brusel
paní Karen Vancluysen – tel.: +32 2 552 08 74/75
k.vancluysen@eurocities.be
<http://www.access-eurocities.org/>

ENERGIE-CITÉS

asociace úřadů místní samosprávy podporující politiku udržitelné energie
2, chemin de Palente, F-25000 Besancon
pan Jean-Pierre Vallar – tel.: +33 3 81 65 36 80
jpvallar@energie-cites.org
<http://www.energie-cites.org/>

CLIMATE ALLIANCE – KLIMA-BÜNDNIS – ALIANZA DEL CLIMA

klimatická aliance evropských měst
Galvanisrt. 28, D-60486 Frankfurt nad Mohanem
paní Ulrike Janssen – tel.: +49 69 71 71 39 21
u.janssen@klimabuendnis.org
<http://www.klimabuendnis.org/>

ADEME

francouzská agentura pro řízení životního prostředí a energetiky
Centre de Sophia Antipolis, 500 route des Lucioles, F-06560 Vallbonne
pan Nicolas Picheral – tel.: +33 4 93 95 72 45
nicolas.picheral@ademe.fr
<http://www.ademe.fr/>

ZA POLITICKÉ A FINANČNÍ PODPORY:

Evropské komise
Generální ředitelství životního prostředí
paní Erika Jangen – tel.: + 32 2 296 77 56
erika.jangen@cec.eu.int
http://europa.eu.int/comm/environment/index_en.htm/

PŘÍLOHA 2: UŽITEČNÉ KONTAKTY A ODKAZY

Sustrans

www.saferoutestoschools.uk

UITP – Mezinárodní asociace veřejné dopravy

Rue Sainte Marie, 6 – B-1080 Brussels

Heather Allen

Tel: +32 2 661 31 90

, e-mail: heather.allen@uitp.com

<http://www.uitp.com>

Evropská síť škol

Rue de Trèves, 61 – B-1040 Brussels

Alexa Joyce

Tel: +32-2-790 7554

, e-mail: alexa.joyce@eun.org

<http://www.eun.org>

PŘÍLOHA 3:EVROPŠTÍ A MEZINÁRODNÍ PARTNEŘI

Evropské a mezinárodní asociace a organizace vyjádřily formální podporu iniciativě tím, že podepsaly „Podporu Evropského týdne mobility“ společně s komisařkou pro životní prostředí, paní Margot Wallströmovou, při slavnosti pořádané u příležitosti Ekologického týdne Evropské komise v dubnu 2002, druhé slavnosti pořádané v červnu 2002 ve Vídni a třetí v březnu 2003 v Bruselu.

UITP – Mezinárodní asociace veřejné dopravy

Rue Sainte Marie, 6 – B-1080 Brussels

Heather Allen

Tel: +32 2 661 31 90

e-mail: heather.allen@UITP.com

<http://www.uitp.com>

ECF – Evropská federace cyklistů

Rue de Londres, 15 – B-1050 Brussels

Marie Caroline Coppeters

Tel: +32 2 512 98 27

e-mail: office@ecf.com

<http://www.ecf.com>

FEPA – Federace evropských asociací pěších

Living Streets, 31 Bondway – UK-SW8 1SJ London

Terence Bendixson

Tel: +44 207 352 3885

e-mail: t.bendixson@pobox.com

EGWA – Evropská asociace zelených stezek

Gare de Namur, boîte 27 – B-5000 Namur

Joaquin Jimenez

Tel: +34 91 527 35 64

e-mail: jjimenez@ffe.es

<http://www.aevv-egwa.org>

AVERE – Evropská asociace elektrických silničních vozidel

c/o VUB-TW-ETEC - Bd. de la Plaine, 2 – B-1050 Brussels

Frédéric Vergels

Tel: +32 2 629 23 63

e-mail: avere@vub.ac.be

<http://www.uitp.com>

CEMR – Rada evropských zastupitelstev a regionů

Rue d'Arlon, 22 – B-1050 Brussels

Lucy Swan

Tel: +32 2 511 74 77

e-mail: lswan@bxl-ccre.org

<http://www.ccre.org>

POLIS – Propojení evropských měst a regionů za účelem inovace dopravy

Rond-Point Schuman 6, box 8 – B-1040 Brussels

Isabelle Dussutour

tel: +32 2 282 84 67, Fax: +32 2 282 84 66, e-mail: idussutour@polis-online.org

<http://www.polis-online.org>

ISDE – Mezinárodní asociace lékařů pro životní prostředí

Le Château – CH-1374 Corcelles-sur-Chavornay

Gaudenz Silberschmidt

Tel: +41 24 441 56 50, Fax: +41 24 441 56 51

e-mail: gs@isde.org

<http://www.isde.org>

Sít' městského fóra pro udržitelný rozvoj

Rue de Montignies, 29 – B-6000 Charleroi

Gilles Meeus

Tel: +32 71 300 300 – Fax: +32 71 300 254

e-mail: espace@brutele.be

<http://www.urban.nl/Network of Urban Forums/introduction.html>

T& E – Evropská federace pro dopravu a životní prostředí

Boulevard de Waterloo, 34 – B-1000 Brussels

Beatrice Schell

Tel. +32 2 502 99 09 – Fax. +32-2-502 99 08

e-mail: beatrice.schell@t-e.nu

<http://www.t-e.nu>

Evropská federace městských center

AMCV – Avenue de Waterloo, 54 – B-6000 Charleroi

Bénédictte Taymans

Tel: +32 71 70 24 22 – Fax: +32 71 30 14 50

e-mail: info@amecv.be

ISLENET – Sít' evropských ostrovů pro otázky energie a životního prostředí

e-mail: pcoroyannakis@skynet.be

<http://www.europeanislands.net>

EDF – Evropské fórum tělesně postižených

Square Ambiorix, 32 – B-1000 Brussels

Sophie Beaumont – Tel +32-2-282 46 02, e-mail: ep@edf-feph.org

<http://www.edf-feph.org>

CER – Společenství evropských železnic

Avenue des Arts, 53 – B-1000 Brussels

Johannes Ludewig – Tel: +32-2-213 08 70, e-mail: johannes.ludewig@cer.be

<http://www.cer.be>

Evropská síť škol

Rue de Trèves, 61 – B-1040 Brussels

Alexa Joyce – Tel: +32-2-790 7554, e-mail: alexa.joyce@eun.org

<http://www.eun.org>

ETSC

European Transport Safety Council

34 rue du Cornet, B-1040 Brussels

Tel: +32-2-230 4106 Fax: +32 2 230 4215

e-mail: information@etsc.be

www.etsc.be

PŘÍLOHA 4: Kontakty v České republice

Ministerstvo životního prostředí

Vršovická 65, 100 10 Praha 10
tel.: 267 121 111, fax: 267 310 308
e-mail: info@env.cz
www.env.cz

Národní koordinátorka EDDBA a ETM v České republice

Mgr. Eva Veveřková

odbor vnějších vztahů MŽP
tel.: 267 122 139, fax: 267 311 496
eva_veverkova@env.cz

Ministerstvo dopravy a spojů

Nábřeží Ludvíka Svobody 12/22, 110 15 Praha 1
tel.: 251 431 111, fax: 251 431 184
www.mdcz.cz

Centrum dopravního výzkumu

Líšeňská 33a, 360 00 Brno
tel 548 423 711, fax 548 423 712
e-mail: info@cdv.cz
www.cdv.cz

Centrum dopravního výzkumu
pracoviště Olomouc, Sekce 32 cyklistické a pěší dopravy
Krapkova 3, 779 00 Olomouc
tel.: 585 416 618
e-mail: rmartinek@cdv.cz

Státní fond dopravní infrastruktury

Sokolovská 278, 180 44 Praha 8
tel.: 266 097 308
e-mail: info@sfdi.cz
www.sfdi.cz

Centrum pro regionální rozvoj

Vinohradská 46, 120 00 Praha 2
tel.: 221 580 201, fax: 221 580 284
e-mail: crr@crr.cz
www.crr.cz

Ministerstvo zdravotnictví

Palackého náměstí 4, 128 01 Praha 2
tel.: 224971 111, fax: 224972 111
e-mail: mzcr@mzcr.cz
www.mzcr.cz

Národní síť zdravých měst

Šrobárova 48, 100 42 Praha 10
tel.: 602 500 639, fax: 606 757 519
e-mail: paha@nszm.cz
www.nszm.cz

Svaz měst a obcí ČR

Pacovská 31, Praha 4
tel.: 241 733 589, fax: 241 733 586
e-mail: smocr@smocr.cz
www.smocr.cz

Další adresy:

CEB – Cyklistika a energie budoucnosti

Laubova 5, 130 00 Praha 3
tel.: 605 915 970
e-mail: info@cyklopraha.cz
<http://cyklopraha.cz>

Centrum pro dopravu a energetiku

Krátká 26, 100 00 Praha 10
tel/fax: 274 816 571
e-mail: cde@ecn.cz
<http://cde.ecn.cz>

Cykloserver — informace o cykloturistice

e-mail: info@cykloklub.cz
www.cykloserver.cz

Český a slovenský dopravní klub

Cejl 48/50, 602 00 Brno
tl.: 545 210 394
e-mail: dopravni.klub@ecn.cz

Klub Bicybo

Panská 7, 601 00 Brno
tel.: 548 211 657
e-mail: bicybo@seznam.cz
<http://bicybo.aktualne.cz>

Klub Českých turistů

Archeologická 2256, 155 00 Praha 5
tel.: 251 610 181, fax: 251 625 110
e-mail: kct@klubturistu.cz
www.klubturistu.cz

Olomoučtí kolaři

Haškova 14, 783 51 Olomouc - Sv.Kopeček
Tel.: 585 632 164
e-mail: kolari@centrum.cz
<http://kolari.olomouc.com>

Oživení

Sněmovní 7, 118 00 Praha 1-Malá Strana
Tel: 257 531 983
e-mail: oziveni@ecn.cz
www.greenways.cz

Program Greenways / Zelené stezky

e-mail: greenways@ecn.cz